Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН · 12 сентябрь, 1971 йил якшанба · № 211 (15.081). · Баҳоси 2 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

ХИМИЯ — ХАЛҚ ХИЗМАТИДА

1971—1975 йилларда химиявий тола саноатини ривожлантириш ва унинг учун хом ашё етиштиришни кўпайтириш чоралари тўғрисида

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети шу беш йилликда химиявий тола саноатини ривожлантиришни ва унинг учун хом ашё етиштиришни янада тезлаштириш чоралари тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Қарорда КПСС XXIV съездининг совет халқи фаровонлигини ошириш соҳасидаги қарорларини муваффақиятли бажармоқ учун сунъий ва синтетик тола ишлаб чиқаришни бутун чоралар билан кўпайтириш муҳим аҳамиятга эга бўлади, деб уқдирилади.

Утган беш йилликда химиявий тола ишлаб чиқарувчи катта-катта қувватлар ишга туширилди, уларни ишлаб чиқариш 1,5 баравар кўпайтирилди. Бу эса халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришда катта аҳамиятга эга бўлди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети КПСС XXIV съездининг Директиваларига асосланиб, химиявий тола саноатини ва унинг учун хом ашё ишлаб чиқаришни тез ривожлантиришга алоҳида муҳим аҳамият бериб, 1975 йилда 1065 минг тонна ҳажмда химиявий тола ишлаб чиқариш топшириғини тасдиқладилар. Кўпга чидайдиган, ғижимланмайдиган, иссиқлик ўтказувчанлиги паст ва бошқа қимматли хоссаларга эга бўлган синтетик тола ишлаб чиқаришни айниқса кўпайтириш мўлжалланади. Бундай тола ишлаб чиқариш 2.6 баравар кўпаяди.

Беш йиллик мобайнида барча турлардаги химиявий тола ишлаб чиқариш ҳажмининг бундай ўсиши аҳоли учун соф химиявий толадан, шунингдек табиий тола аралашмасидан тўқилган кўп миқдорда яхши газлама, кийим-бош ва пайпоқ, устки трикотаж ишлаб чиқаришнинг кўпайишини таъминлайди.

Қарорда бундан аввалги беш йилликдагига қараганда 600 минг тонна, яъни тўрт баравар кўп миқдорда химиявий тола ишлаб чиқарувчи қувватларни ишга тушириш кўзда тутилган. Ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш ва янги техника асосида реконструкция қилиш, шунингдек Украина, Белоруссия, Ғарбий Сибирь, Қозоғистон, Тожикистон ва мамлакатимизнинг бошқа иқтисодий районларида заводлар қуриш ҳисобига қувватларни ошириш мўлжалланади. Химиявий тола олиш узлуксиз процессларини жорий этишга алоҳида эътибор берилади: капрон тола полимер эритмасидан бевосита қолиплаб чўзилади, лавсан тола терефтал кислотадан чўзилади, вискоза ипак эса толани йигириш, охорлаш ва қуритиш процессларини кетма-кет бажаришга имкон берадиган машиналарда олинади.

Айни маҳалда тола сифатини яхшилаш ва хилини кўпайтиришни таъминлайдиган тадбирлар тасдиқланди. Химия саноати министрлиги пахта толасига ўхшаш вискоза штапель толани, гилам саноати учун махсус толани, сунъий мўйна тайёрлашга кетадиган ипни каттагина ҳажмда ишлаб чиқаришни ва янги хил трикотаж буюмлар ишлаб чиқаришни таъминлаши керак. Техника аҳамиятига эга бўлган ва сифат кўрсаткичлари анча юқори химиявий тола ишлаб чиқаришни кўпайтириш мўлжалланади. Бу нарса юриш қобилияти оширилган шина ишлаб чиқаришга ҳамда резина техникавий буюмларнинг хизмат муддатини оширишга имкон беради.

Полимер хом ашё, шунингдек синтетик бўёқ, қўшиб ишлатиладиган турли химикатлар ва тўқимачиликдаги ёрдамчи моддалар ишлаб чиқаришни ошириш юзасидан тегишли топшириқлар белгилаб қўйилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Химия саноати министрлиги, СССР Саноат қурилиши министрлиги, СССР Қурилиш министрлиги, СССР оғир индустрия корхоналари қурилиши министрлиги, СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги, Урта машинасозлик министрлиги, СССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги, Транспорт қурилиши министрлиги, Москва область ижроия комитети ҳузуридаги «Главмособлстрой» ҳамда Тошкент шаҳар ижроия комитети ҳузуридаги «Главташкентстрой» зиммасига янги қувватларни қуриш ва ишга тушириш, мавжуд корхоналарни, шунингдек химиявий тола ва тола хом ашёси саноатидаги илмий-тадқиқот ташкилотларини реконструкция қилиш ва кенгайтириш юзасидан беш йилликнинг 1971 йили ва бошқа йилларига белгиланган топшириқлар сўзсиз бажарилишини таъминлаш вазифасини юклади. Белгиланган қурилиш программасини бажаришда қатнашувчи министрликлар ва идораларга кадрлар билан таъминланиш, ишлаб чиқариш базаларини яратиш, уй-жойлар қуриш, шунингдек машина ва механизмлар паркини тўлдириш, қурилиш-монтаж ташкилотлари қувватларини ривожлантиришга зарур воситаларни ажратишда ёрдам кўрсатиш кўзда тутилади.

Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги, Кемасозлик саноати министрлиги, Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлик министрлиги, Электротехника саноати министрлиги, Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, Оғир, энергетика ва транспорт машинасозлиги министрлиги, асбобсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқариш системалари министрлиги ҳамда Енгил ва озиқ-овқат саноати машинасозлиги ва рўзғор асбоблари министрлиги зиммасига машина-ускуна, процессларни назорат қилиш ва автомат тарзда бошқариш воситалари, шунингдек уларга эҳтиёт қисмлар тайёрлаш юзасидан муҳим вазифалар юкланди. Машинасозлик министрликларига янги хил машина ускуналарни ишлаб чиқиш ва уларни ишлаб чиқаришни ўзлаштиришда ёрдам кўрсатилади.

Янги технология процессларини ишлаб чиқаришни тезлаштириш ҳамда чиқарилаётган химиявий тола сифатини яхшилаш мақсадида янги илмий тадқиқот ташкилотларини тузиш ва ишлаб турганларини кенгайтириш мўлжалланади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорида химия саноати корхоналарининг ходимлари учун зарур уй-жой ва маданий-маиший шароитлар вужудга келтирилишини таъминлаш юзасидан кўриладиган чоралар кўзда тутилган.

Химиявий тола саноати учун ўрта техника маълумотли малакали мутахассислар тайёрлашни таъминлаш мақсадида 1972 — 1974 йилларда Барнаул ва Балаково химиявий тола комбинатлари ҳамда Навоий химия комбинати ҳузурида химия-технология техникумлари қуриб ишга туширилади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети химиявий тола ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган программанинг катта халқ хўжалик ва социал аҳамиятга эга эканлигини ва ушбу вазифани ҳал қилиш мураккаблигини назарда тутиб, химиявий тола ишлаб чиқаришни ривожлантиришни тезлаштириш юзасидан қарорда белгиланган чораларнинг амалга оширилиши КПСС XXIV съездининг совет халқи турмуш даражасини ошириш соҳасидаги қарорлари амалга оширилиши учун жуда муҳим аҳамиятга эга бўлишига партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг эътиборини жалб қилдилар.

Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, Министрлар Советлари, КПСС ўлка ва область комитетлари ана шу қарорга биноан химиявий тола ишлаб чиқарувчи қувватларни ва тола хом ашёсини кўпайтириш юзасидан белгиланган топшириқлар бажарилиши мунтазам равишда назорат қилиб борилишини таъминлаб туришлари керак.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети министрликлар ва идоралар, жойлардаги партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари химиявий тола ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш юзасидан белгиланган топшириқлар бажарилиши учун қўлдан келган ҳамма ишни қиладилар ва шу билан тўққизинчи беш йилликнинг халқ моддий ва маданий турмуш даражасини анча юксалтиришдан иборат асосий вазифаси муваффақиятли ҳал этилишига ёрдам берадилар, деб ишонч билдирдилар.

ҚОРАКУЛ районидаги «Москва» колхози Бухоро областида биринчи бўлиб машина теримини бошлаб юборди. Суратда: шу колхознинг илғор механик-ҳайдовчиси Норгул Яхшиевани кўриб турибсиз. Мавсумда 300 тонна пахта териш мажбуриятини олган механизатор ўз машинаси бункеридан кунига 9 тоннадан пахта тўкмоқда.

А. Тўраев фотоси.

Л. И. БРЕЖНЕВнинг ЮСФРга ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

Югославия Социалистик Федератив Республикасининг Президенти, Югославия коммунистлар союзининг раиси ўрток И. Б. Титонинг таклифига биноан, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев шу йил сентябрь ойининг иккинчи ярмида норасмий дўстона визит билан Югославияга боради.

ЙИҒИМ—ТЕРИМ ИЛҒОРЛАРИГА ТЕНГЛАШИНГ!

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

Ўзбекистон ССР областлари, районлари, совхоз ва колхозлари ўртасида пахта териш ва давлатга сотиш бўйича социалистик мусобақанинг 1971 йил 11 сентябргача бўлган якунлари юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроқларини бериш тўғрисида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети пахта териш ва давлатга сотиш бўйича областлар, районлар, совхозлар ва колхозлар ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1971 йил 11 сентябргача бўлган якунларини қараб чиқиб, **қарор қиладилар:**

1. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи **Қашқадарё областига** (область партия комитетининг секретари ўртоқ **Р. Ғоипов**, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **З. Сирожиддинов**, область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Б. Д. Муратов**, совхозлар трестининг директори ўртоқ **И. Тошқулов**, пахта тайёрлаш трестининг бошқарувчиси ўртоқ **М. Х. Рўзиев**, «Узсельхозтехника» область бирлашмасининг раиси ўртоқ **Н. П. Рижков**, область комсомол комитетининг секретари ўртоқ **С. И. Ражабов**) берилсин. Бу область пахта тайёрлаш йиллик планини 17.49 процент, ўрта толали пахтани дефолиация қилиш планини 69.4 процент бажарди.

2. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи **Сурхондарё областига** (область партия комитетининг секретари ўртоқ **Н. М. Муродов**, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **А. К. Каримов**, область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Ҳ. Сандаҳмедов**, совхозлар трестининг директори ўртоқ **Н. Туропов**, пахта тайёрлаш трестининг бошқарувчиси ўртоқ **В. В. Овчинников**, «Узсельхозтехника» область бирлашмасининг раиси ўртоқ **Ҳ. Ж. Жабборов**, область комсомол комитетининг

(Давоми учинчи бетда).

В. Брандтнинг СССРга келишига доир

Илгари эришилган келишувга мувофиқ, Германия Федератив Республикасининг Федерал канцлери Вилли Брандт КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев билан учрашмоқ учун 16 сентябрда қисқа муддатли визит билан Совет Иттифоқига келади. Учрашув Қримнинг Қора денгиз соҳилида, Ореанда районида бўлади. (ТАСС).

4.400.000 ТОННА УЧУН

1971 йил 11 сентябрга бўлган
МАЪЛУМОТ
(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Машинада бир кунда	Мавсум бошидан машинада
Қашқадарё	1,82	17,49	0,31	0,39
Сурхондарё	1,59	14,93	1,11	4,62
Андижон	1,43	8,70	—	—
Бухоро	1,06	6,73	0,07	0,12
Фарғона	1,29	6,38	—	—
Наманган	1,05	5,03	0,08	0,08
Тошкент	0,79	3,07	0,28	0,58
Сирдарё	0,54	2,55	0,27	0,37
Самарқанд	0,60	1,99	—	—
Хоразм	0,37	0,37	—	—
ҚҚАССР	0,20	0,29	—	—
Республика	0,99	6,00	0,20	0,57
Шу жумладан, ингичка толали пахта:				
Сурхондарё	1,29	14,16	—	—
Қашқадарё	1,13	5,00	—	—
Бухоро	0,74	2,18	—	—
Республика	1,20	10,92	—	—

ҚАРДОШЛИК ҚУТЛОВЛАРИ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВГА

МОСКВА шаҳри

Азиз ўртоқ Брежнев!

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети Ғарбий Берлин тўғрисида тўрт давлат ўртасида битим имзоланганлигини СССР ленинча тинчликсевар ташқи сиёсатининг, қардош мамлакатлар ва партиялар ўзаро келишиб белгилаган йўлнинг эришган катта муваффақияти деб баҳолайди. Битим Европада тинчликни таъминлаш ва кескинликни камайтириш учун катта аҳамиятга эгадир. У ГДР, ГФР ва Ғарбий Берлиннинг туб ҳаётий манфаатларига мувофиқдир.

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети уччала ғарбий давлат тўрт томонлама битимда ГДРнинг бошқа герман давлати билан ва Ғарбий Берлин билан муносабатларда мустақил эканлигини биринчи марта таъкидлаб ўтаётганлигига юксак баҳо беради.

Тўрт давлат ўртасида битим имзоланганлиги натижасида халқаро тинчликни мустаҳкамлашдан манфаатдор бўлган кишилар, давлатлар ўртасида ўзаро ишонч ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун, Европани мустаҳкам тинчлик зонасига айлантириш учун, муҳим проблемаларни реал асосда ҳал этиш учун курашаётган кишиларнинг ҳаммаси ютиб чиқдилар.

Шу муҳим халқаро битимнинг тезроқ кучга кириши барча халқларнинг манфаатларига мувофиқ бўлиб тушар эди. Биз қатъий умид қиламизки, битимнинг имзоланиши Европа ва жаҳон сиёсатининг бошқа ҳал этилмаган ва муҳим проблемаларини ижобий ҳал этишга сабаб бўлади.

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети Германия Демократик Республикасининг манфаатларини ва суверен ҳуқуқларини изчиллик билан қўллаб-қувватлаганликлари учун КПСС Марказий Комитетига ва Совет ҳукуматига самимий миннатдорчилик ва ташаккур билдиради ҳамда шу музокаралар давомида биз билан актив ва самарали маслаҳатлашиб турилганлигидан чуқур мамнун эканлигини изҳор этади.

Германия Бирлашган социалистик партиясига келганда шуни айтиш кераккки, биз тўрт томонлама битимдан келиб чиқадиган масалалар юзасидан музокараларнинг муваффақиятли тамомланиши ҳамда ўзаро битим тузилишига кўмаклашиш учун бутун куч ва ғайратимизни сарфлаймиз.

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети КПСС XXIV съезди ва ГБСП VIII съезди қарорларида уқтириб айтилганидек, ташқи сиёсат соҳасида партияларимиз ва мамлакатларимиз ўртасида актив ҳамкорлик бундан кейин ҳам ривожланади ва мустаҳкамланаверади, шу туфайли бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш масалаларини ҳал этишга ёрдам бераверади, деб чуқур ишонч изҳор қилади.

Социалистик салом билан,

Э. ХОНЕККЕР.
Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари.
БЕРЛИН, 1971 йил, 8 сентябрь.

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ЎРТОҚ ЭРИХ ХОНЕККЕРГА

Азиз ўртоқ Хонеккер!

Ғарбий Берлин хусусида тўрт томонлама битимлар имзоланганлиги муносабати билан Совет Иттифоқининг куч-ғайрат сарфлаганлигига Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети юксак баҳо берганлиги учун КПСС Марказий Комитети номидан ва шахсан ўз номимдан самимий миннатдорчилигимизни қабул қилгайсиз.

Тузилган битим ҳеч шубҳасиз тинч-тотув яшаш сиёсатининг, социалистик мамлакатларнинг Европада тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган йўлининг муваффақиятидир. Бу йўл КПСС XXIV съезди ва ГБСП VIII съезди қарорларида ўз ифодасини топгандир. Бу битим Европа марказида вазиятни яхшилаш учун, Ғарбий Берлин хусусидаги низолар ва қийинчиликларни бартараф этиш учун яхши шарт-шароитлар вужудга келтиради. Бу низолар ва қийинчиликлар ўтмишда шу райондаги сиёсий вазиятни бир неча марта оғирлаштирган эди. Битим Европа қитъасида қарор топган территориал ва сиёсий реалликдан келиб чиқади, Германия Демократик Республикасининг суверен ҳуқуқлари ва манфаатларини тўла ҳисобга олади. Битим социалистик немис давлатининг халқаро обрў-эътиборини, халқаро ишлардаги роли ва таъсирини оширишга ёрдам беради.

Тўрт томонлама битимнинг имзоланиши Европа ва жаҳон сиёсатининг бошқа муҳим проблемаларини ҳал этишга самарали ёрдам бериши керак, деган фикрингизга қўшиламиз. Совет Иттифоқи бошқа қардош социалистик мамлакатлар билан биргаликда бу соҳада бундан кейин ҳам куч-ғайратини сарфлайверади.

КПСС Марказий Комитети урушдан кейинги халқаро муносабатларда энг мураккаб проблемалардан бирини ҳал этишда яна бир марта равшан намоён бўлган партияларимиз ва давлатларимиз ўртасидаги мустаҳкам ҳамкорликни юксак қадрлайди. КПСС Марказий Комитети чуқур ишонадики, бу ҳамкорлик социалистик ҳамдўстликни мустаҳкамлаш, тинчлик ва халқлар хавфсизлигини таъминлаш манфаатлари йўлида бундан кейин ҳам мустаҳкамланади ва ривожланаверади.

Коммунистик салом билан

Л. БРЕЖНЕВ,
Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари.
МОСКВА.
1971 йил 10 сентябрь.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси ЎРТОҚ А. Н. КОСИГИНГА

МОСКВА шаҳри.

Муҳтарам ўртоқ раис!

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи, Буюк Британия ва Шимолий Ирландия Бирлашган Қироллиги, Америка Қўшма Штатлари ва Франция республикаси 1971 йил 3 сентябрда битимга келганликлари муносабати билан Германия Демократик Республикасининг ҳукумати ушбу битимни Европада тинчликни таъминлаш ва кескинликни юмшатиш ишига қўшилган муҳим ҳисса деб табриклашини маълум қилишимга рухсат бергайсиз. ГДР ҳукумати тўрт томонлама битимни Европада етилган масалаларни ва бошқа халқаро масалаларни ҳал этиш йўлида босилган муҳим қадам деб ҳисоблайди ва Германия Бирлашган социалистик партиясининг VIII съезди қарорларига мувофиқ битимларнинг кучга киришига ёрдам беришга аҳду-паймон қилгандир. Айни маҳалда ГДР ҳукумати Германия Федератив Республикаси ҳукумати, шунингдек Ғарбий Берлин сенати ҳам ақл-идрок ва яхши ният руҳида иш тутиб, кўзда тутилган музокараларни ижобий натижага келтириш учун тайёр турадилар деб умид билдиради.

Фурсатдан фойдаланиб, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳукуматининг ижтимоий тузумлари турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшашларини амалга оширишга қаратилган ленинча конструктив ташқи сиёсати учун Германия Демократик Республикаси халқи ва ҳукуматининг чуқур миннатдорчилиги ва ташаккурини изҳор этишимга ҳам рухсат бергайсиз.

Тўрт давлатнинг Ғарбий Берлин хусусида эришган битими кимда-ким кескинликни юмшатиш йўлидан борар экан, у ютиб чиқажагини тасдиқлаб беради.

Германия Демократик Республикасининг ҳукумати тўрт томонлама музокара ижобий натижа берганлигини социалистик давлатлар координациялашган ташқи сиёсий фаолияти муваффақиятга эришганлигининг ҳам яққол бир мисолидир, деб ҳисоблайди. Совет Иттифоқи билан қардошларча иттифоққа асосланган бу сиёсат янги-янги муваффақиятларга олиб келади, деб ишонч билдиришни истайман.

Социалистик салом билан,

В. ШТОФ.
Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг Раиси.
БЕРЛИН,
1971 йил, 8 сентябрь.

Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг Раиси ЎРТОҚ ВИЛЛИ ШТОФГА

Муҳтарам ўртоқ раис!

Германия Демократик Республикаси ҳукумати каби Совет ҳукумати ҳам Ғарбий Берлинга доир масалалар юзасидан эришилган тўрт томонлама битимга тинчликни таъминлаш ва халқаро кескинликни юмшатиш ишига қўшилган муҳим ҳисса, деб қарайди. Бу битим Совет Иттифоқи ва Польшанинг ГФР билан тузган шартномалари қатори Европада вужудга келган территориал ва сиёсий реалликлар тан олинишига асосланувчи ва Европада тинчликни мустаҳкамлаш вазифасига мос бўлиб тушувчи халқаро битимлар системасининг муҳим бир қисми бўлиб қолиши керак. Битим имзоланиши муҳим халқаро проблемаларни ҳал этиш ҳамда кенг кўламдаги умум Европа ҳамкорлигини йўлга солиб юборишда бундан буён қилинадиган ишлар учун қулай замин яратиб беради.

Совет ҳукумати Германия Демократик Республикасининг кўрсатаётган куч-ғайратларини юксак даражада қадрлайди. ГДР Совет Иттифоқи билан қалин ҳамкор бўлиб Ғарбий Берлин борасида битимга эришувга ёрдам берди. ГДР ҳукумати ўзининг суверен ҳуқуқларини амалга ошириш борасида Федератив республика ҳукумати ва Ғарбий Берлин сенати билан тегишли битим тузилишига конструктив ҳиссасини қўшишга тайёр турганлигини изҳор этиши социалистик немис давлати халқлар тинчлиги ва дўстлиги идеалларига, кескинликни юмшатиш ва ҳамкорлик ишига содиқ турганлигидан яна бир марта яққол далолат беради.

Азиз ўртоқ Штоф, давлатларимиз ўртасида вужудга келган қардошларча қалин иттифоқ ва ҳамкорлик муносабатлари Совет Иттифоқи ва ГДР халқларининг фаровонлиги йўлида, социалистик ҳамдўстлик манфаатлари, Европада ва бутун дунёда тинчлик манфаатлари йўлида бундан буён ҳам ривожланиб, мустаҳкамланиб боради, деб чуқур ишонч билдиришимга рухсат этгайсиз.

Коммунистик салом билан,

А. КОСИГИН.
СССР Министрлар Советининг Раиси.
МОСКВА, 1971 йил, 10 сентябрь.

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

1971 йил 12 сентябрь · № 187 · Москва шаҳри

Совет Қуролли Кучлари жангчилари, ўртоқлар!

Танкчи ўртоқлар!

Танк саноатининг ишчилари, инженерлари ва техниклари, ўртоқлар!

Танк қўшинлари ветеранлари!

Совет халқи, Армия ва Флот жангчилари бугун танкчилар кунини байрам қиладилар. Бу традицион байрам Ватанимиз меҳнаткашларининг ижодий ғайрати ғоят жўш урган бир вазиятда нишонланмоқда. Ватанимизнинг меҳнаткашлари Совет жамияти иқтисодий ва социал-сиёсий тараққиётнинг КПСС XXIV съезди белгилаб берган программасини зўр ғайрат-шижоат билан амалга оширмоқдалар, янги беш йиллик биринчи йили топшириқлари муваффақиятли бажарилмоқда, совет кишилари ҳаётининг моддий ва маданий савияси ўсмоқда.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати халқимизнинг куч-ғайратини улуғ бунёдкорлик вазифаларини ҳал этишга сафарбар қилганлари ҳолда ленинча ташқи сиёсатни қатъият ва изчиллик билан ўтказиб келмоқдалар, тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун актив кураш олиб бормоқдалар. Шу билан бирга, жаҳон империализмининг агрессив ниятлари кучайиб бораётган бир вазиятда Совет Иттифоқи ўз мудофаа қудратини мустаҳкамлаш, Қуролли Кучларимизнинг жанговар қобилияти ва жанговар тайёргарлигини ошириш соҳасида зарур чораларни кўрмоқда.

Совет танкчилари Армия ва Флотнинг бутун шахсий состави билан бир сафда бўлиб, КПСС XXIV съезди Қуролли Кучлар олдига қўйган вазифаларни юксак масъулият туйғулари билан бажармоқдалар. Улар Улуғ Ватан уруши жангларида мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатган танкчиларнинг шонли жанговар традицияларини муносиб суратда давом эттирмоқдалар ва кўпайтирмоқдалар. Бу йил ўтказилган машқлар танк қўшинларининг жанговарлик маҳорати ўсганлигини кўрсатди. Барча жангчиларимиз каби совет танкчилари ҳам Ватанимизга, коммунизм улуғ ишига чексиз содиқ бўлиб, ўзларининг ватанпарварлик ҳамда интернационал бурчларини бажаришга доим тайёрдирлар.

Сизларни байрам — танкчилар куни билан табриклаб ва қутлаб, танк қўшинлари бутун шахсий составининг ўз ҳарбий ва сиёсий билимларини такомиллаштиришда, хушёрлик ва жанговар тайёргарликни оширишда янгидан-янги муваффақиятларга эришувини тилайман.

Танк саноати ходимларининг қудратли бронетанк техникасини вужудга келтиришда янгидан-янги ютуқларга эришувларини тилайман.

Танкчилар кунини нишонлаш юзасидан **буюраман:**

Бугун, 12 сентябрда маҳаллий вақт билан соат 21 да Ватанимизнинг пойтахти қаҳрамон Москва шаҳрида, иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар — Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одессада ва қаҳрамон Брест қалъасида байрам мушаклари отилсин.

Яшасин улуғ Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи!

Яшасин қаҳрамон Совет Қуролли Кучлари ва уларнинг шавкатли танк қўшинлари!

Совет халқини Ленин йўлидан коммунизм сари бошлаб бораётган Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар!

СССР Мудофаа министри
Совет Иттифоқи Маршали
А. ГРЕЧКО.

БУГУН — ТАНКЧИЛАР КУНИ

Суратларда: коммунист, старший лейтенант Эргаш Одилов бўлинмаси ҳужум «жанги» пайтида. Унгда эса ҳарбий тайёргарлик аълочиси Сергей Кондратьев.

А. Асанов фотолари.

МЕТИН ҚАЛҚОН

Совет танк қўшинлари ва механизациялашган қўшинларнинг ривожланиш тарихи В. И. Ленин номи билан боғланган. Владимир Ильичнинг кўрсатмаси билан 1918 йилнинг январидаёқ бронли қисмлар Совети (Центробронь) тузилган эди. Дастлаб бу орган оқ гвардиячилардан ва интервентлардан ўлжа қилиб олинган машиналарни тўплаб, бронли бўлинмалар тузиш билан шуғулланди.

1920 йилда биринчи совет танки пайдо бўлди. Бу танкни «Красное Сормово» заводининг ишчилари ва мутахассислари ясади. Орадан етти йил ўтгач, ленинградликлар армияга «МС-1» танкини бердилар. 1931 йилдан бошлаб Қизил Армия «Т-26» ва «БТ» маркали енгил танклар билан қуролланадиган бўлиб қолди. 1940 йилда «Т-34» маркали ўрта танклар пайдо бўлди. Бу танклар саноатимизнинг ва Қуролли Кучларимизнинг шуҳратини оширди. Иккинчи жаҳон урушида машҳур «ўттиз тўртинчи» танкларга тенг келадиган танклар жаҳоннинг биронта армиясида бўлган эмас.

Гитлерчилар Германиясига қарши уруш йилларида совет танк қўшинларининг қудрати, танкчиларимизнинг юксак маънавий-жанговар сифатлари ёрқин намоён бўлди. Луцк, Броди, Шауляй ва Даугавпилс олдида бўлиб ўтган жангларнинг биринчи кунларидаёқ совет танкчилари фашист галаларига бир қанча катта зарбалар бердилар ва уларнинг ҳужумини бир неча кун тўхтатиб қўйдилар. Ўз қўшини билан Даугавпилс атрофида ҳужум қилган гитлерчи генерал Манштейн ўша вақтда ўзининг кундалик дафтарига: «мақсадимиз бўлган Ленинград биздан узоқ келажакка сурилиб қолди» — деб ёзишга мажбур бўлди.

Москва учун олиб борилган жангларда совет жангчилари мислсиз бирдамлик, мардлик ва шижоат кўрсатдилар. Улар пиёда ва отлиқ қўшинлар билан, артиллерия ва авиация билан бир-бирларига ёрдам бериб ҳаракат қилиб, душманга қақшатқич зарбалар бердилар ва душманни чекинишга мажбур этдилар. Москва остонасидаги жангларда танкчилар гвардияси туғилганлиги ҳам бежиз эмас. Биринчи бўлиб гвардиячи деган номни М. Е. Катуков командирлик қилган 4-танк бригадаси олди. Бу бригада 4 октябрдан 11 октябргача бўлган вақтда душманнинг 133 та танкини, бир голкка яқин пиёда қўшинларини, бошқа кўпгина техникасини яксон қилиб ташлади.

П. Л. Романенко, А. Г. Родин, А. Г. Кравченко, И. Н. Руссиянов, В. М. Баданов, В. Т. Вольский ва бошқа командирларнинг танкчилари Сталинград жангида зўр қаҳрамонлик кўрсатдилар. Душман позициясини ёриб ўтиш учун ташланган танкчилар жанглар қилиб 20-30 километр чамаси йўл босдилар ва 330 минг кишилик немис-фашистлар тўдасини қуршаб турган икки фронтни бир-бирига туташтириб, немисларни катта исканжага солиб қўйдилар.

1943 йил ёзги жангларда танкчиларимиз ўлмас шижоат кўрсатдилар. Ўша вақтда Курск, Прохоровка атрофларида иккинчи жаҳон урушининг энг катта танк жанглари бўлиб ўтди. Бу жангларда ҳар иккала томондан 1200 га яқин жанговар машина қатнашди. Ўша вақтда фашистлар «тигр», «пантера» танкларининг янги типларини, штурмчи «фердинанд» тўпларини ишга солдилар. Шундай бўлса ҳам, улар жангда ютқаздилар. 2 июль кунининг ўзидаёқ совет жангчилари фашистларнинг 400 дан кўп танкини яксон қилдилар.

Украинанинг ўнг соҳилида, Белоруссияда, Висла билан Одер дарёлари ўртасидаги ерларда бўлиб ўтган жангларда, Берлинни штурм қилиш ва эгаллашда, Чехословакиянинг пойтахти Прагани озод қилишда танкчиларнинг жанговар шуҳрати тағин ҳам кўпайди. Шу муносабат билан қуйидаги рақамни айтиб ўтмасдан бўлмайди: Берлин учун қилинган жангда 6300 та совет танки ва ўзиюрар тўплар қатнашди. Москва жанги вақтида эса бизнинг фақат 782 та танкимиз бор эди.

1945 йилнинг август—сентябрида танкчилар японларнинг Квантун армиясини тор-мор қилишда қатнашдилар. Узоқ Шарқдаги жангларда совет жангчилари жуда катта шижоат кўрсатдилар. Улар сувсиз чўлни ва Катта Хинган тоғини кесиб ўтиб, душманнинг орқа томонига чиқиб олдилар.

Улуғ Ватан уруши тугагандан бери чорак асрдан кўпроқ вақт ўтди. Бизнинг мамлакатимиз Коммунистик партия раҳбарлигида ўз экономикаси ва маданиятини ривожлантириб, жуда катта муваффақиятларга эришди. Совет кишилари Ватанимизнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш тўғрисида ҳам муттасил ғамхўрлик қилмоқдалар. КПСС XXIV съездининг партия Марказий Комитети ҳисобот доклади юзасидан қабул қилинган резолюциясида, жумладан, шу нарса кўрсатиб ўтилганки, Ватанимизнинг мудофаа қувватини ҳар томонлама ошириш, совет кишиларини юксак хушёрлик, социализмнинг буюк ғалабаларини ҳимоя қилишга тайёр бўлиб туриш руҳида тарбиялаш бундан буён ҳам партия билан халқнинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолиши лозим.

Ҳозирги вақтда СССРнинг қуролли кучлари биринчи даражали жанговар техника билан, ядро ва термоядро қуроли билан таъминланган. Танк қисмлари ва қўшилмалари ҳозир ҳам қуруқликдаги қўшинларнинг аввалгидек асосий зарбдор кучи бўлиб турибди. Улар даҳшатли жанговар машиналар билан қуролланган. Бу машиналар катта-катта масофаларни қисқа вақт ичида босиб ўта олади, сув остидан ҳам, сув устидан ҳам тез ўтиб кетаверади. Ҳозирги совет танклари ўзларининг асосий жанговарлик сифатлари жиҳатидан ҳозир ҳам жаҳондаги энг яхши танклардан ҳисобланади.

Танк қўшинларининг кучи ва қудрати фақат техниканинг сифати ва ҳолати билан белгиланмайди. Мана шу техникани эгаллаб олган, Коммунистик партия Ватанга чексиз содиқлик руҳида тарбиялаган кишилар қўшинларимизнинг асосий кучидир. Танк қўшинларимизда мана шундай кишилар жуда кўп. Улар «Днепр», «Двина», «Қуролдошлик» «Жануб» ва бошқа ҳарбий машқларда ва маневрларда ўзларининг юксак маҳоратларини намоён қилдилар. Шу нарса диққатга сазовордирки, «Двина» маневрларидаги танк жангида бир куннинг ўзида «шимолликлар» ва «жанубликлар» томонидан бир мингдан кўпроқ жанговар машина қатнашди. СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи маршали А. А. Гречко ўшанда танкчиларнинг ҳаракатларига юксак баҳо берди.

Юксак профессионал маҳоратга кунт билан ўқиш ва ҳар доим машқ қилиш йўли билан эришилади. Ҳозирги кунда танк қисмларидаги ҳар жангчининг бири жанговар ва сиёсий тайёргарлик аълочиси ҳисобланади. Биринчи даражали мутахассислар сони тобора кўпайиб бормоқда. Совет танкчиларининг ҳаммаси — маневр қилиш ва жанг олиб бориш санъатини мукаммал эгаллаб олган жангчилар ҳам, энг янги жанговар техникани эндигина ўзлаштириб олаётган жангчилар ҳам Ватанимизни ва унинг давлат манфаатларини ҳимоя қилишга ҳар доим тайёр бўлиб турибди.

Д. Д. ЛЕЛЮШЕНКО,
армия генерали, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони.
(ТАСС).

КАМБОДЖА БИРЛАШГАН МИЛЛИЙ ФРОНТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИДА БЎЛИШИГА ДОИР

Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг таклифига биноан, Камбоджа Бирлашган миллий фронтининг шу фронт Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси генерал Дуонг Сам Ол бошчилигидаги делегацияси 1 сентябрдан 10 сентябргача визит билан СССРда меҳмон бўлиб турди.

Делегация СССР Ташқи ишлар министрлигида ва СССР Министрлар Советининг ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетида қабул қилинди. Меҳмонлар Ўзбекистонга бориб келишди.

9 сентябрда Камбоджа Бирлашган миллий фронти делегациясини КПСС Марказий Комитетида КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев қабул қилди.

Камбоджа ватанпарварлари вакиллари Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг президиумида қабул қилинди.

Камбоджа Бирлашган миллий фронтининг делегацияси мамлакатдаги аҳволдан хабардор қилди ҳам ватанпарвар кучларнинг Америка империализми ва малайлари агрессиясига қарши олиб бораётган озодлик курашининг муваффақиятлари тўғрисида гапириб берди. Делегация Камбоджа Бирлашган миллий фронти ва унинг раиси, давлат бошлиғи шаҳзода Нородом Сианукнинг совет кишиларига қизғин саломини топширди. Меҳмонлар сидқидилдан қабул қилганлиги ва Камбоджа халқининг ҳаққоний ишини самимий қўллаб-қувватлаганлиги учун совет халқига чуқур миннатдорчилик изҳор қилдилар.

Ҳар икки томон Камбоджа Бирлашган миллий фронти делегациясининг Совет Иттифоқига қилган визити ва унинг совет жамоатчилиги билан учрашувлари халқларимиз ва мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ҳамда бирдамликни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади деб ишонч билдирдилар.

БИЗНИНГ ИНТЕРВЬЮ

ТРАВМАТОЛОГЛАР СЪЕЗДИ

Ўзбекистон травматология ва ортопедия илмий-тадқиқот институтининг 25 йиллик юбилейи 13 сентябрда Тошкентда очилаётган Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон травматолог-ортопедларининг I съезди билан бир кунга тўғри келди. Шу муносабат билан мухбиримиз мазкур илмий муассаса директори, профессор Н. Шоматов билан суҳбатлашди:

— Травматология хирургиянинг энг катта ва муҳим қисмидир. Ҳаётда тасодифан, турли сабабларга кўра шикастланган кишиларга ўз вақтида тиббий ёрдам кўрсатиш врач-травматологларнинг муқаддас бурчи ҳисобланади. Беморларнинг руҳий ва жисмоний заифликларини тузатиб, уларнинг саломатликларини тиклаш катта социал-иқтисодий аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз кейинги йилларда тиббиётнинг бу муҳим соҳасига ҳам алоҳида диққат-эътибор билан қараяпти.

Бундан икки йил олдин Ригада бўлиб ўтган травматологларнинг Бутуниттифоқ II съезди Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон травматолог-ортопедларининг I съездини Тошкент шаҳрида чақиришга қарор қилган эди. Ниҳоят, шу йилнинг 13-15 сентябрь кунлари анжуман қатнашчилари серқуёш республикамиз пойтахтида кун тартибидаги уч асосий масалани муҳокама қиладилар.

Биринчи масала Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистонда травматологиянинг ҳозирги аҳволи ва келгусидаги режаларининг муҳокамасига бағишланади. Бунда, шубҳасиз, ўзбек травматолог олимларининг янги даволаш усуллари ҳам тилга олиниб ўтилади. Кейинги йилларда тошкентлик жарроҳлар чириган суякни электрофриз ёрдамида олиб ташлаб, унинг ўрнига янги консерваланган суякни ўрнатиш борасида қувончли натижаларга эришдилар. Ҳозир бу муаммо устида бир киши докторлик ва уч илмий ходим кандидатлик ишини давом эттиряпти.

Съезд кун тартибидаги иккинчи масала ҳам ниҳоятда актуал. Бунда оғир ва очиқ синиш натижасида асорат қолдирган жароҳатланишнинг оқибатлари ва уларнинг олдини олишда энг янги замонавий даволаш усулларининг қўлланишига оид проблемалар юзасидан 15 дан зиёд йирик олимлар, практик врачларнинг докладлари тингланади.

Мактаб ёшидаги болалар ўртасида энг кўп учрайдиган умуртқа поғонасининг ёнбошга қийшайишлик ва катталарда бўладиган умуртқа поғонаси каби касалликларни даволашга оид проблемалар ҳам съезд кун тартибидан ўрин олди. Бу масала юзасидан Иттифоқимиздаги таниқли олимлардан академик М. В. Волков, профессор А. И. Казьмин, А. И. Осна, Я. Л. Цивьян, Г. С. Юмашев, шунингдек, тошкентлик травматологлардан Р. Аҳмаджонова, У. Муродов, С. Маннонов ва бошқалар ўзларининг қизиқарли ҳамда мазмунли докладлари билан қатнашадилар.

Шубҳасиз, съездда курганлик травматолог А. Елизаровнинг иштирок этиши кўпчиликда катта қизиқиш уйғотмоқда. У ўзи кашф қилган аппарат ёрдамида суякнинг синган учларини бир-бирига жуда тўғри яқинлаштириб, суякнинг битиш муддатини икки баравар қисқартиришга эришди. Гипссиз даволанган бемор орадан 5 кун ўтар-ўтмас синган оёғини бемалол боса олади. Даволашнинг бундай янги замонавий усули Ўзбекистон травматология ва ортопедия илмий-тадқиқот институтининг клиникаларида ҳам кенг қўлланиляпти.

Травматолог ва ортопедларнинг бу улкан анжумани Тошкент шаҳрининг энг гўзал ва сўлим жойларидан бири — «Победа» истироҳат боғига жойлашган халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси биносида бўлиб ўтади. Москва, Ленинград, Киев, Харьков, Саратов, Новосибирск, Одесса, Иркутск, Свердловск ва бошқа шаҳар олимлари ўз вакилларини съездга юборишди. Бу фойдали катта йиғинда республикамиз областларидан ҳам 150 га яқин травматолог иштирок этади.

ТАНКЧИ ЖАСОРАТИ

Ёш офицернинг омадини қаранг-ки, у урушнинг дастлабки кунларидаёқ бутун фронт бўйлаб донг таратган, тилларда достон бўлган гвардиячи танк қисмига тушди. Вальдемар ўзининг билимдонлиги, интизомлилиги билан ротанинг барча экипаж аъзолари ҳурматини қозонди. Мана унинг жонажон мактабига взвод командири номига йўллаган сўнгги хати:

«Салом ўртоқ лейтенант!

Собиқ талабангизнинг самимий саломини қабул этинг. Мактабни битирганимизга ҳам анча вақт бўлиб қолди. Тўрт ойдан буён фронтдаман. Мактабдош дўстларим — Карамавин, Соколов, Литвинов, Малороссиянов, Чернов, Поповлар билан бирга хизмат қилаётирман. Биз хизмат қилаётган қисм жанговар ишлари билан шуҳрат қозонган. Унинг командири эса мамлакатимизнинг кўзга кўринган генералларидан бири. Ватан ва халқ олдида қилган хизматлари учун бир неча бор ҳукумат мукофотларига сазовор бўлган. Биз ана шундай қисмда хизмат қилиш шарафига муяссар бўлганимиздан хурсандмиз. Сизни ишонтириб айтаманки, биз бу ишончни оқлаймиз. Гвардиячи деган номга муносиб бўламиз. Немис-фашист босқинчиларини аёвсиз қиришга сўз бераман, Ленин орденли танкчилар мактабининг шонли анъаналарини давом эттиришга қасамёд қиламан.

Гвардиячи лейтенант
В. ШАЛАНДИН».

Ҳақиқатан ҳам Вальдемар ўз қасамёдига содиқ қолди.

... 1943 йил, 6 июль тонготари. Бошқалар қатори тревога бўйича В. Шаландин ҳам оёққа турди.

— Душман ҳужум бошлади, — деди босиқ овоз билан старший лейтенант Бочковский. Биз асосий кучларимиз етиб келгунча ғаним ҳужумига бардош беришимиз керак.

Жанговар буйруқ берилди. Танкларимиз 245- тепаликка қараб ўрмалай бошлади. Яковлево қишлоғи тепалик ортида бўлиб, бу ерни Бочковский яхши билар эди. У тўртта машинага катта йўлнинг нариги томонида, яна тўртта машинага эса чап томонида мудофаани эгаллашни буюрди. Қишлоқнинг рельефига кўра душман асосий зарбани чап қанотга қаратиши мумкин эди. Командир Шаландин танкини чап қанотга қўйганлигининг сири ана шунда эди.

Ҳавода душман самолётлари пайдо бўлди. Улар совет танкларини писанд қилмагандай учиб ўтиб кетишди. Лекин, кейинги кўтарилган калхатлар осмондан ажал ўқини ёғдира бошлади. Снарядларнинг портлаши қулоқни қоматга келтирар, осмону-замин титрарди. Самолётлар паноҳида душман танклари олға силжий бошлади. Юзтача танк чап қанот томон бостириб келмоқда. Унга яқин немис танки автоматчи батальон билан бирга тепаликка кўтарила бошлади. Шаландин ва лейтенант Соколов икки танкни аниқ мўлжалга олдилар. Кучли портлаш рўй берди. Ҳар иккала танк силкина-силкина таққа тўхтади ва аланга кўтарилди. Бунчалик кучли қаршиликни кутмаган немислар тепалик ёнбағрига чекинишди.

Қаттиқ ғазабланган фашистлар ўз авиациясини ёрдамга чақириб, тепаликни бомбардимон қилишни буюрди. Энди тўрт баҳодир фашистларнинг ҳам ҳаводан, ҳам ердан қилаётган ҳужумига дуч келди. Бочковскийнинг танкини ўт олди. Командир ўз экипаж аъзоларини Бессарабовнинг танкига жойлади. Соколовнинг танки маневр вақтида чуқурга тушиб қолди. Унга Бессарабов ва Шаландин ёрдамга келишди. Улар зўрға машиналари олдига етиб келишганда Бессарабовнинг танкига душман снаряди тегди. Танк шикастланди. Бунинг устига ўқ-дори ҳам тугаган. Бочковский Бессарабовга орқага қайтишни буюрди. Танк ичидаги 14 кишининг ҳаёти сақлаб қолинди.

Жанг майдонида ёлғиз Вальдемар қолди. Унга ҳам чекинишга буйруқ берилди. Лекин, у сўнгги радиограммани эшитмади. Душман танклари ва ўзиюрар тўпларини мажақлашда давом этди. Бизнинг танкларимиз тепаликка яқинлашганда, В. Шаландиннинг машинасига бомба келиб тушди...

Она-Ватан совет халқи ўз қаҳрамон фарзандларини ҳеч қачон унутмайди. Вальдемар Шаландиннинг номи Улуғ Ватан урушининг жанговар йилномасига ўчмас ҳарфлар билан битилган. 245- тепаликда қаҳрамоннинг ҳайкали мағрур қад кўтариб турибди. Танкчи офицернинг нигоҳи 1943 йил ёзида душман танклари бостириб келган томонга қадалган. Тошкентдаги Вальдемар ўқиган 80-мактаб, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони бронетанк қўшинлари маршали П. С. Рибалко номидаги Ленин орденли Тошкент олий танк қўмондонлик мактаби тўртинчи ротасига унинг номи берилган ва рўйхатда абадий қолдирилган. Кўплаб пионер отрядлари ва «Танкчиларнинг ёш дўсти» тўгараклари аъзолари ўзларини фахр ва ифтихор билан шаландинчилармиз дейишади. Вальдемар яшаган казармада рота курсантлари бурчак ташкил этишган. Қаҳрамоннинг ҳаёти ва жанговар йўли ҳақида ҳикоя қилувчи ҳужжатлар шу ерда сақланмоқда. Бурчакка унинг каравоти қўйилган. Каравот тепасида унинг бюсти турибди. Бюст ёнига: **«Кимки агар зўр қайғу ва алам билан у душман билан жангда ҳалок бўлди, деса ишонманг. Шаландин тирик, у биз билан бирга хизмат қилмоқда»,** деган сўзлар ёзилган.

Сафда ўнг қанот энг фахрли ўрин ҳисобланади. Бўлинма қаерда бўлмасин ўнг қанотдаги солдат олдинда боради. У барча жангчиларга сардорлик қилади. Ҳамма унга қараб қадам ташлайди. Лекин, тўртинчи рота курсантлари орасида ўнг қанотда баланд бўйли солдат туриши керак, деган тушунча аллақачон унут бўлган. Бу ерда Совет Иттифоқи Қаҳрамони гвардия лейтенанти Вальдемар Шаландин олдинда боради. У мактабдошлари билан ягона сафда. Кечқурунги йўқламада старшина унинг номини ҳаммадан олдин ўқиганда шаландинчилар олдинги қаторда у ҳушёр турганлигини ҳаёлан кўз олдиларига келтирадилар.

Ўнг қанотдаги жангчига тенглашиш у билан баравар одим ташлаш, у каби Ватанга фидокорона хизмат қилиш демакдир. Вальдемарнинг барҳаёт номи, унинг ўлмас жасорати курсантлар — бўлажак танкчи офицерларни аъло ўқиш, ҳарбий билимни чуқур эгаллашга, она-Ватанга садоқат билан хизмат қилишга илҳомлантирмоқда.

Биз сизга Тошкент олий танк қўмондонлик мактабида ҳарбий ҳаёт дорилфунунини ўтаган биргина қаҳрамон ҳақида ҳикоя қилдик. Мактаб талабалари, айниқса, Улуғ Ватан уруши йилларида оммавий қаҳрамонлик кўрсатдилар. Коммунизм ишига, она-Ватанга чексиз садоқат намуналарини намойиш қилдилар. Мактаб курсантларидан 48 киши Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлган. Ҳозир мактаб курсантлари уларнинг жанговар анъаналарини давом эттириб, ҳарбий маҳоратларини кун сайин оширмоқдалар.

М. МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

ЧЕТ ЭЛЛИК МЕҲМОНЛАРНИНГ СЎЗИ

10 сентябрда СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси Ё. С. Насриддинова «СССР — Франция» ва «Франция—СССР» жамиятлари уюштирган Совет—Франция учрашувида қатнашган француз хотин-қизларининг катта бир группасини қабул қилди.

Дўстона суҳбатда «Франция — СССР» жамияти президент кенгашининг ижрочи президент Андре Блюмель бошчилигидаги делегацияси аъзолари қатнашди.

Хотин-қизлар секциясига бошчилик қилувчи Моника Пари совет халқининг ҳаёти билан танишиш имконияти берилганлиги учун ўз ўртоқлари номидан самимий миннатдорчилик изҳор қилди.

— Бизнинг группамизда, — деди у, — турли касб, турли дунёқараш ва турли социал табақа вакиллари бор. Биз ҳаммамиз мамлакатингизда кўп қизиқ нарсалар кўрдик. Ҳаммамиз ва алоҳида-алоҳида ҳар биримиз бундай умумий хулосага келдик: Ҳамма даражалардаги Франция—Совет ҳамкорлигини кучайтирмоқ зарур. Шу йўлдан дадил бориб, қитъамизда ва бутун дунёда хавфсизлик таъминланишига қатъий эришмоқ керак.

Моника Пари таъкидладики, Совет Иттифоқида эришилган муваффақиятлар, жумладан, ёш авлодни дўстлик ва барча халқларга ҳурмат билан қараш руҳида тарбиялашда эришилган муваффақиятлар ҳаммамизда катта таассурот қолдирди. Биз, деди у, Совет Иттифоқида хотин-қизларнинг чинакам тенг ҳуқуқлилиги амалга оширилганлигини ўз кўзимиз билан кўрдик. (ТАСС).

САМАРҚАНД электр механика заводининг коллективи стол электр вентиляторларни ишлаб чиқаришга ихтисослашмоқда. Суратда: Октябрь байрами шарафига меҳнат вахтасида турган комсомол Мавжуда Мухторова смена топшириқларини 130 процентга етказиб бажармоқда.

А. Кузьменко фотоси. (ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

БУХОРО

Меҳнаткашлар депутатлари Бухоро область Советининг сессияси бўлиб ўтди. Сессияда область ижроия комитетининг раиси Ш. К. Хайруллаевнинг «КПСС XXIV съезди қарорларини бажариш юзасидан меҳнаткашлар депутатлари Советларининг вазифалари тўғрисида» доклади муҳокама қилинди. Докладчи ва музокарада қатнашган депутатлар партия XXIV съезди қарорларини амалга ошириш соҳасида эришилган ютуқларни таъкидлаб ўтдилар. Аҳолининг ўсиб бораётган талабларини қондириш йўлида маҳаллий Советларнинг фаолияти янада активлаштирилмоқда. Музокарада қатнашган нотиқлар бу ҳақдаги ютуқ ва камчиликни кўрсатиб ўтдилар.

Сессия ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари А. Р. Хўжаев, область партия комитетининг биринчи секретари К. Муртазоев ўртоқлар қатнашдилар. Сессия муҳокама этилган масала юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилди.

СИРДАРЕ

Меҳнаткашлар депутатлари Сирдарё область Советининг навбатдаги сессияси бўлиб ўтди. Сессия кун тартибига маҳаллий саноат корхоналарининг аҳволи ва КПСС XXIV съезди қарорлари асосида уни ривожлантириш чоралари масаласи қўйилди. Бу ҳақда область ижроия комитети раисининг ўринбосари М. Ҳожиматов доклад қилди.

Сессия ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Турсунов, Ўзбекистон ССР маҳаллий саноат министрининг биринчи ўринбосари Г. И. Скоробогатов ўртоқлар қатнашдилар.

Сессия муҳокама қилинган ҳар икки масала юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

ЙИҒИМ-ТЕРИМ ИЛҒОРЛАРИГА ТЕНГЛАШИНГ!

(Боши биринчи бетда).

секретари ўртоқ Т. Менглиев) берилсин. Бу область пахта тайёрлаш йиллик планини 14,92 процент, шу жумладан машина терими планини 4,62 процент, ўрта толали пахтани дефолиация қилиш планини 74,2 процент бажарди.

3. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Қашқадарё область **Яккабоғ районига** (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Ҳ. Исмоилов**, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **С. Боқиев**, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Ғ. Умаров**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси ўртоқ **И. Файзиев**, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ **А. Ё. Нормуродов**) берилсин. Бу район пахта тайёрлаш йиллик планини 30,82 процент, дефолиация қилиш планини 82,8 процент бажарди.

4. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Қашқадарё область **Китоб районига** (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Т. Чориев**, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Ҳ. Жонқулов**, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **З. С. Пўлатов**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси ўртоқ **К. Мансуров**, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ **С. А. Эгамова**) берилсин. Бу район пахта тайёрлаш йиллик планини 28,13 процент, дефолиация қилиш планини 55,3 процент бажарди.

5. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Сурхондарё область **Жарқўрғон районига** (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Ч. Алматов**, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Ч. Боймуратов**, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **У. Махатхолов**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси ўртоқ **Т. И. Жўраев**, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ **Ш. Жуманазаров**) берилсин. Бу район ингичка толали пахта тайёрлаш йиллик планини 16,46 процент, дефолиация қилиш планини 64,4 процент бажарди.

6. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Сурхондарё областининг **Шеробод (қўриқ) районига** (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Ҳ. Жўрақулов**, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Ч. Х. Таллиев**, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Н. Алибоев**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси ўртоқ **М. Юсупов**, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ **Ч. М. Худоёрова**) берилсин. Бу район пахта тайёрлаш йиллик планини 23,03 процент, шу жумладан машина терими планини 31,04 процент, дефолиация қилиш планини 81,1 процент бажарди.

7. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Сурхондарё область **Шўрчи районидаги «Ўзбекистон» совхозига** (директори ўртоқ **Ғ. Ҳафизов**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Ҳ. Ҳамзаев**, ишчилар комитети раиси ўртоқ **М. Шоймардонов**, комсомол ташкилотининг секретари ўртоқ **Я. Обраҳматов**) берилсин. Бу совхоз пахта тайёрлаш йиллик планини 25,09 процент, шу жумладан машина терими планини 19,0 процент, дефолиация қилиш планини 72,0 процент бажарди.

8. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Сурхондарё область **Шеробод районидаги Қосим Раҳимов номли қўриқ совхозга** (директори ўртоқ **М. Норматов**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **И. Улашов**, ишчилар комитети раиси ўртоқ **Р. Эрматов**, комсомол ташкилотининг секретари ўртоқ **Ю. Эшбобоев**) берилсин. Бу совхоз пахта тайёрлаш йиллик планини 38,4 процент, шу жумладан машина терими планини 84,6 процент, дефолиация қилиш планини 102,0 процент бажарди.

9. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Қашқадарё область **Яккабоғ районидаги «Ўзбекистон» колхозига** (правление раиси ўртоқ **И. Турсунов**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Б. Ҳайдаров**, комсомол ташкилотининг секретари ўртоқ **Ғ. Очилов**) берилсин. Бу колхоз пахта тайёрлаш йиллик планини 42,3 процент, шу жумладан машина терими планини 5,62 процент, дефолиация қилиш планини 50,0 процент бажарди.

10. «Узсельхозтехника» республика бирлашмасига пахта теримидаги илғор хўжаликларга реализация қилиш учун Қашқадарё ва Сурхондарё область ижроия комитетлари ихтиёрига иккитадан юк автомашинаси, Яккабоғ, Китоб, Жарқўрғон ва Шеробод район ижроия комитетларига ҳамда Яккабоғ районидаги «Ўзбекистон» колхозига биттадан юк автомашинаси юбориш топширилсин.

11. **«Ўзбекбирлашув»**га пахта теримининг унумдорлиги ва сифати жиҳатидан энг яхши кўрсаткичларга эришган пахта териш машиналарининг механик ҳайдовчиларига сотиш учун Қашқадарё ва Сурхондарё областларига тўрттадан енгил автомашина, Яккабоғ, Китоб, Жарқўрғон ва Шеробод районларига иккитадан енгил автомашина, «Ўзбекистон» ва Қосим Раҳимов номли совхозларга биттадан автомашина, «Ўзбекистон» колхозига битта автомашина юбориш топширилсин.

12. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига пахта териш ва тайёрлаш илғорларини мукофотлаш учун Қашқадарё ва Сурхондарё область ижроия комитетларига икки минг сўмдан, Яккабоғ, Китоб, Жарқўрғон ва Шеробод район ижроия комитетларига беш юз сўмдан, Шўрчи районидаги «Ўзбекистон» совхози, Қосим Раҳимов номли совхозга уч юз сўмдан ва Яккабоғ районидаги «Ўзбекистон» колхозига икки юз сўм ажратиш топширилсин.

ИЛҒОРЛАРГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети областлар, районлар, колхозлар ва совхозлар ўртасида давлатга сабзавот, полиз ва картошка маҳсулотлари сотиш бўйича социалистик мусобақанинг 1 сентябргача бўлган якунларини қараб чиқдилар.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи қуйидагиларга беришга қарор қилинди:

Наманган областига (область партия комитетининг секретари ўртоқ **Хўжаев**, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Холхонов**, область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Отабоев**, область совхозлар трестининг директори ўртоқ **Камолов** область матлубот жамиятининг раиси ўртоқ **Исматуллаев**, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш ва сифати бўйича бош давлат инспектори ўртоқ **Маллабоев**). Бу область сабзавот тайёрлаш планини 92,3 процент, картошка тайёрлаш планини 57,9 процент, полиз маҳсулотлари тайёрлаш планини 105,5, шу жумладан карам тайёрлаш планини 84,4 процент, пиёз тайёрлаш планини 93,4 процент, бодринг тайёрлаш планини 75,7 процент, қанд лавлаги тайёрлаш планини 215,4 процент, помидор тайёрлаш планини 85,7 процент ва бошқа сабзавот маҳсулотлари тайёрлаш планини 131 процент бажарди.

Байроқ Сурхондарё областидан олиб берилади.

Андижон область **Ленин районига** (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Қодиров**, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Тешабоев**, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Рўзиев**, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид қилиш ва сифати бўйича бош давлат инспектори ўртоқ **Тўхтасинов**, район матлубот жамияти тайёрлаш конторасининг директори ўртоқ **Охунов**). Бу район сабзавот тайёрлаш планини 120 процент, полиз маҳсулотлари тайёрлаш планини 30,6 процент, шу жумладан, карам тайёрлаш планини 30 процент, помидор тайёрлаш планини 144 процент, пиёз тайёрлаш планини 92,5 процент, сабзи тайёрлаш планини 61,5 процент, бодринг тайёрлаш планини 81,6 процент, қанд лавлаги тайёрлаш планини 105 процент ва бошқа сабзавот маҳсулотлари тайёрлаш планларини 101,7 процент бажарди.

Байроқ Андижон областининг Москва районидан олиб берилади.

Тошкент областининг Бўстонлик районидаги **Жданов номли колхозга** (колхоз правлениесининг раиси ўртоқ **Абдуҳолиқов**, колхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Абдуллаев**, колхоз бош агрономи ўртоқ **Қурбонов**). Бу колхоз давлатга сабзавот топшириш планини 124,2 процент, полиз маҳсулотлари топшириш планини 123,5 процент, картошка топшириш планини 62,4 процент, шу жумладан, карам топшириш планини 166 процент, пиёз топшириш планини 90 процент, бодринг топшириш планини 53,6 процент, помидор топшириш планини 161,7 процент, сабзи топшириш планини 88 процент, бошқа сабзавот маҳсулотлари топшириш планини 118 процент бажарди.

Байроқ Тошкент областининг Калинин районидаги «Москва» колхозидан олиб берилади.

Бухоро областининг Ромитан районидаги **«Октябрь 50 йиллиги» совхозига** (совхоз директори ўртоқ **Саидов**, совхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Газимов**, совхоз бош агрономи ўртоқ **Ёдгоров**, совхоз ишчилар комитетининг раиси ўртоқ **Камолов**). Бу совхоз давлатга сабзавот маҳсулотлари топшириш планини 101 процент, шу жумладан, карам топшириш планини 107,1 процент, помидор топшириш планини 100 процент, бодринг топшириш планини 100 процент, пиёз топшириш планини 100 процент, сабзи топшириш планини 100 процент, қанд лавлаги топшириш планини 100 процент, бошқа сабзавот маҳсулотлари топшириш планини 108,3 процент, полиз маҳсулотлари топшириш планини 102 процент бажарди.

Байроқ Ромитан районидаги «Ромитан» совхозидан олиб берилади.

Тошкент областининг Оҳангарон районидаги **«1-Оҳангарон» совхозига** (совхоз директори ўртоқ **Умрзоқов**, совхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Давронов**, совхоз ишчилар комитетининг раиси ўртоқ **Пардаев**, совхоз бош агрономи ўртоқ **Тойиров**). Бу совхоз давлатга сабзавот маҳсулотлари топшириш планини 93 процент, шу жумладан, помидор топшириш планини 96,7 процент, пиёз топшириш планини 27,6 процент, карам топшириш планини 156,1 процент, сабзи топшириш планини 94 процент, бодринг топшириш планини 82,3 процент, бошқа сабзавот маҳсулотлари топшириш планини 66,7 процент, картошка топшириш планини 110 процент, полиз маҳсулотлари топшириш планини 101 процент бажарди.

Байроқ Тошкент областининг Калинин районидаги «Партия XXI съезди» совхозидан олиб берилади.

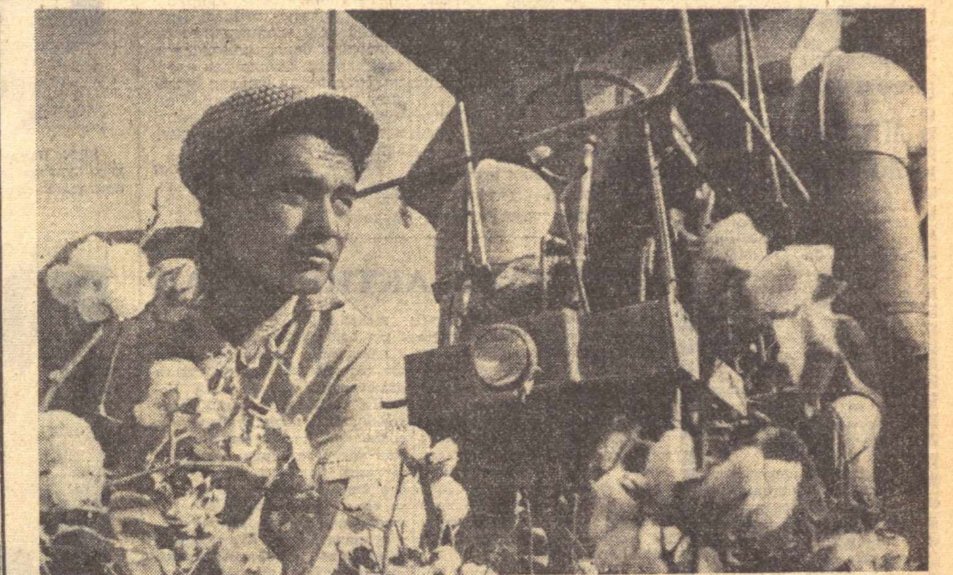

Шеробод районидаги Ленин номли совхознинг донгдор механизатори Абдусаттор Қурбонов бошлиқ бригада пахта тайёрлаш йиллик планини бажаргани хабар қилинган эди. Суратда А. Қурбонов. Кунига 20 тоннадан ошириб пахта тераётган бу илғор механизаторнинг пахтаси шу кунгача 200 тоннадан ошиб кетди.

А. Тўраев фотоси.

ДУГОНАЛАР

БУХОРО. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Свердлов районидаги «Ленинград» колхози правлениеси номига Навоий номли ўрта мактабни битирган етти қиздан қуйидаги мазмунда ариза тушди:

— Биз ғайрат-маҳоратимизни пахта йиғим-теримида синаб кўрмоқчимиз. КПСС XXIV съездининг илҳомбахш қарорлари бизни янги зафарларга етаклайди. Коммунистик беш йиллик даврида ҳам ишлаб, ҳам ўқиймиз.

Ташаббускор қизлар шу кунларда колхознинг Турсун Муродов бошлиқ бригадаси далаларида чевар теримчилар билан бирга меҳнат қилмоқдалар.

— Бригадамиз аъзолари 105 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 37 центнер ўрнига 52 центнердан пахта ҳосили кўтаришга аҳд қилган, — дейди уста пахтакор Турсун Муродов, — Ҳар бир теримчи, механик-ҳайдовчи ўз зиммасига юксак мажбурият қабул қилган. КПСС аъзолари Саломат Неъматова, Мўмина Бозоровалар сафига яна етти қиз қўшилди. Уларнинг ҳар бири кунига эл хирмонига 250-280 килограммдан «оқ олтин» тўкмоқда. Натижада бригадада терим суръатига суръат қўшиляпти. План ҳозирга қадар 40 процентдан ошиб кетди. Бригада йиллик маррани 20 сентябрда эгаллайди.

Етти қиз бу йилги мавсумда астойдил меҳнат қилиб, 100 тонна пахта теришга сўз берган. Масалан, Ҳафизахон Низомова 15 тонна, Гулхон Ғаниева билан Ҳафизахон Сайдиева 14 тоннадан, Гавҳар Қиличова, Ҳабиба Саноева ва бошқаларнинг ҳар бири 10-12 тоннадан «оқ олтин» териш мажбуриятини олган. Улар ҳозирга қадар эл хирмонига 40 тоннага яқин пахта тўкдилар.

Т. НАЗИРОВ.

«СЎҚОҚ» ОРОМГОҲИ

Қурама тоғлари чашмаларидан йиғилиб, «Сўқоқ» қишлоғини ёриб оқаётган сой сувидан ичганларнинг танаси яйрайди. Чоткол тоғларида ким чанғида учмаган. Баҳорда бу ерларда ким лола термаган. Олтин кузда бу қишлоқ ишкомларидан ким узум узмаган?!

«Сўқоқ» мадҳини дам олиш уйида ҳордиқ чиқараётганлардан эшитинг.

— Уфадан келдим. «Сўқоқ»да бир вақтда уч фаслни кўряпман. Тоққа кўтарилсам қор босаман. Қолларда думбул ўрик. Ишкомлардан чарос узяпман.

— «Сўқоқ» — рассом ишлаган манзарага қиёс этгулик. Сувининг тан роҳат эканини айтмайсизми, — оиласи билан дам олаётган Ниёз Гарифуллин шундай ҳаяжон билан ҳикоя қилди.

—Бу қишлоқ,—деди самарқандлик қурувчи С. Каримов, — ўз табиати, арчазори, узуму олмазори, буғдойзорлари билан ҳеч такрорланмас, ўзгача — шифобахш макон.

Тошкент областидаги бу дам олиш уйида 220 дан ортиқ киши ҳордиқ чиқараётир. Туркманистон гилам тўқувчиси, Сибирь ўрмончиси, Кузбасснинг шахтёри, Хоразм соҳибкорини, хуллас мамлакатимизнинг турли жойларидан дам олгани келганларни учратасиз. Кечқурунлари дам олиш уйи гавжум бўлиб кетади. Дам олиш уйи директори Ориф Одилхонов шеърият муҳлислари, санъат ишқибозлари чиқишларини уюштиради. Шифокор Полвон Пўлатов спортга қизиққанларнинг мусобақасини ташкил этади. Рақс майдони одамлар билан тўла.

Дам олиш уйининг майдони яна бир ярим гектарга кенгайди. Эндиликда 12 кунда бирданига 250 кишининг дам олиши учун шароит яратилмоқда. Волейбол ва теннис ҳаваскорларининг мусобақалари учун алоҳида майдон қилиниб, спорт инвентарлари билан таъминланди.

«Сўқоқ» кўпларни бағрига чорловчи оромгоҳ бўлиб қолди.

Р. ИСҲОҚОВ.

Дам олиш уйида ҳордиқ чиқараётган шахмат ҳаваскорлари. Ўзаро мусобақалашмоқда.

И. Рабодзенко чизган сурат.

ҚАЛБИНГГА ҚУЛОҚ СОЛ

Уткир Ҳошимовнинг янги қиссаси ёшлар ҳаётига бағишланган. Асар қаҳрамонлари — архитекторлар, рассомлар, ишчи ва студентлар бизнинг орамиздаги кишилардир. Қуйида сиз шу асардан парча ўқийсиз.

«... Ҳаммаси тамом бўлди, — деб ўйларди Ёдгор гавжум кўчалардан юриб бораркан. — Барибир шундай бўлиши керак эди-да...».

Ёдгор ётоқхонага етиб келганида ўзини иситишга ҳам куч тополмай, жунжиккан қуёш сарғайиб ботиб борар, ётоқхона деразаларида совуқ шафақ ёнарди. У ўз хонасининг эшигига яқинлашди-ю, рубоб овози, ашула товушини эшитиб бир зум тўхтаб қолди.

Хоразмлик курсдоши Нурматнинг овозини Ёдгор яхши танирди. Ашула тўхташи билан қарсак янгради. Афтидан, ичкаридагилар кўпчилик эди.

«Нима байрам ўзи? — деб ўйлади у ҳайрон бўлиб. Кейин бирдан ёдига тушди-ю, эсанкираб қолди. — Бугун... бугун Зойиржоннинг туғилган куни-ку! Нега айтмади, оббо қувей! Ўзингчи, нега ўзинг эсламадинг?».

Эрталаб Ёдгор Чарос билан тоққа чиқмоқчи эканини айтганида, Зойиржон қувонган эди. Ҳозир у ўшанда Зойиржоннинг «яхши ўйнаб келинглар» деганини эслаб, бадтар ўсал бўлди. «Йўлдан қолдиргиси келмаган».

Ёдгор гарангсиб турган эди, Зойиржоннинг ўзи чиқиб қолди. У исиб кетгандек қўйлакчан бўлиб олган, чамаси озроқ ичган шекилли юзи қизарган, кўзлари қисилиб турарди.

— Бормисиз! — деди у қувониб. — Эзилиб кетдик-ку жуда!

Ёдгор ҳушини тўплаб олмасиданоқ Зойиржон уни қучоқлаб, ичкарига олиб кирди.

— Мана, овчи ҳам келди! Тоққа, каклик овига кетганди!

Гурр кулгу кўтарилди. Ёдгор бир зум тўхтаб, ўтирганларга разм солди. Доим девор тагида турадиган стол икки каравот ўртасига олинган, стол устида шишалар турар, мураббодан бўшаган банкага икки дона чиннигул солиб қўйилганди. Тўрда юзлари қизариб кетган Аваз ўтирар, унинг ёнида доим бир хил — кулранг пиджак кийиб юрадиган Нурмат рубобини ушлаб турар, берироқда эса қоп-қора қош-кўзли, хиёл пучуқроқ бурни ўзига ярашган бежирим Наргиза жилмайиб ўтирарди.

Ёдгор ичкари кириши билан Наргиза қувониб кетди.

— Штраф! Штраф! — деди ўтирган ерида қарсак чалиб.

Ёдгор ўтирмоқчи эди, Зойиржон қўймади.

— Қизларнинг гапи — қонун!

Аваз қиррадор стаканни тўлатиб узатди.

Ёдгор, димоғига ароқ иси урилиб, сесканиб кетди. Лекин негадир ичкиси келди.

Ароқ бора-боргунча куйдириб кетганини сезди-ю, зум ўтмай руҳида аллақандай енгиллик туйди. Чароснинг кўзидан ситилиб чиққан ёш, индамай ўтирган қиёфаси «ҳеч ниманинг кераги йўқ» дегани хаёлида жонланиб, яна ичкиси келди. Столни тартибга солаётган Наргизага кўмаклашди, унинг узун киприкларинимми, ихчам жуссасинимми, қаеринидир Чаросга ўхшатди.

— Қаёқда юрибсиз? — деди Наргиза киприкларини пирпиратганча жилмайиб. —Ростдан овга бордингизми?

«Овни нима қиламан! — деб ўйлади Ёдгор нон ушоқларини сидириб оларкан, — Ўзимнинг овим чиқиб турибди-ю».

— Ҳавас-да, — деди у кулишга уриниб. — Болалигимдан овга қизиқаман.

— Биз ҳам борайлик бир,— деди Аваз тўлдираётган қадаҳларидан кўз узмай, — Нима отдингиз?

Ёдгорнинг назарида у кинoя қилаётгандай, аҳволидан хабардордек туюлиб кетди. Янги йилда ҳам Чарос билан унинг ўртасида ўхшашлиқ излаб тополмаган эди. Ҳозир яна шундай бўлди. «Тоға-жиян бир-бирига ўхшамас экан-да».

— Ҳеч нима! — Ёдгор яна жилмайишга ҳаракат қилди.— Мени отишди!

Тағин кулги кўтарилди. Зойиржон ош кўтариб кирди.

— Акангиз ошни қийиб юборади, — у Наргизага қараб қуйди — Лекин бу деган сўз уйлангандан кейин ҳам ўзим ошпазлик қиламан деган гап эмас.

— Ҳечам-да! — деди Наргиза кулиб. — Ўзингиз айтгансиз бухороликлар ош қилишни билмайди, деб. Гап битта бўлади! Ошпазлик доим сизнинг зиммангизда қолади.

Ошдан кейин Нурмат хоразмча куйлар чалиб, қўшиқ айтди. Ёдгор илгарилари унинг ашулаларини унча ёқтирмас, ҳаммаси бир хилга ўхшаб туюларди. Ҳозир бўлса улар бутунлай бошқача эшитила бошлади. Кўнглида маҳзун туйғулар уйғониб, боши айланди.

Зойиржон чап қўлини орқа белидан ўтказганча, ўнг қўли билан қошини чимириб «Андижон польканинг»сига шундоқ муқом қилиб ўйнадики, қарсак-возлик бўлиб кетди. Зойиржон ўйнаб келиб Наргизани тортди.

Наргиза уялиб ўрнидан турди. Аввалига тортинди-ю, қарсак янграгандан кейин, юзлари дув қизарганча ўйнаб кетди.

Ёдгор ҳам беихтиёр Авазнинг қарсагига қўшиларкан, Зойиржонга, унинг олдида ўзини шунчалик эркин тутаётган Наргизага ҳаваси келиб кетди.

«Чарос ҳам ҳеч ўйнармикан!» — деб ўйлади қизарган кўзларини бахтиёр дўстларига тикиб. — Балки ўйнар... Фақат сен билан эмас. Энди сенинг ўйининг тамом бўлди».

— Мен турамаи, — деди Аваз анчадан кейин. — Эртага Москвага кетишим керак. Ленин кутубхонасидан материал тўплайман...

Кетидан Нурмат ҳам қўзғолди.

... Ёдгор чироқни ўчириб, тескари қараб ётганча ухлашга уриниб кўрди. Аммо боши ғувиллар, кўзлари ачишар, ухлолмас эди. Йиғлаб турган Чарос хаёлига келиши билан аламдан тўлғаниб-тўлғаниб кетар, ҳеч нимани ўйлагиси келмас, лекин Чароснинг ғамгин қиёфаси кўз олдидан кетмас эди.

Наргизани кузатишга чиқиб кетган Зойиржон анчадан кейин қайтиб келди. Ёдгор унинг ҳам ечиниб ётганини билди.

— Мунча уф тортасиз, исиб кетяпсизми? — деди Зойиржон тўнғиллаб. — Мен тарашадек қотиб қолдиму, бу уф тортади-я!

Ёдгор индамай ётаверди.

— Нима бўлди? — деди Зойиржон каравотини ғижирлатиб.

— Тамом бўлди! — деди Ёдгор пичирлагандек паст товушда.

— Айтмайсизми, ҳой овсар, бутун Ўзбекистонни қидирсанг, мендек йигитни тополмайсан, ишонмасанг, ана бориб Зойиржондан сўра, деб. Ўзим қиз бўлганимда-ю, жон деб тегиб олардим-а, сизга... Телепатиям айтиб турувди-я. Бугун эрталаб чиқиб кетаётганингизда кўнглим сезувди-я.

Ёдгор яхшироқ бурканиб олди. Ароқ таъсириданми, бошқаданми, унинг боши баттар ғувиллаб борарди.

Хонага оғир жимлик чўкди. Аллақаерда ғийқиллаб айланаётган трамвай овози эшитилди. Унинг товуши Ёдгорга нола чеккандек бўлиб туюлди. Биринчи марта Чарос билан кўришган кунларини эслаб, яна уф тортди.

— Телепатиям яна бир нарсани айтиб турибди, — деди Зойиржон. — Чарос сиздан воз кечмайди.

«Юпат-а, юпат! — деб ўйлади Ёдгор ғижиниб. — Бунақа чучмал гапларингни укангга айт, оғайни!».

— Мен телепатияга ишонаман. Ғарбда телепатияни махсус фан соҳаси сифатида ўргатилаётган эмиш...

— Уйқунгиз келмаяпти шекилли Зойиржон! — деди Ёдгор унинг гапини бўлиб.

Зойиржоннинг юпатишга уринаётгани унинг ғашини келтирар, қайтага аламини оширарди. «Аза очган билан ўлик тирилиб келармиди?».

У кечаси билан тўлғаниб чиқди. Начора, созланган тор фардёдсиз узилмайди.

Ўткир ҲОШИМОВ.

Сирбой МАВЛЕНОВ.

ЛЕНИН ИШЛАР...

Ильич мижжа қоқмас,
Гарчи ярим тун.
Учай-учай дея милтиллар чироқ.
Бу улуғ даҳонинг кўз нури
лекин
Хонани ёритар минг бор
ёрқинроқ,
Фақат хона эмас,
Бутун коинот
Ленин фикри билан янада
ёрқин.
Барча мазлумларга — бўлинг деб
озод,
Эллар юрагига солмоқда тўлқин.
Ленин фикри билан ёришди
дунё.
Унинг столидир гўё ер юзи.
Хатлар... хатлар... хатлар мисоли
дарё,
Эртаю-кеч оқиб келади ўзи.
Ишончга тўлдириб халқининг
дилин,
Ленин йўл кўрсатиб қилар
башорат.
Волхов ҳам нурларга чулғади
элин,
Биринчи гигантлар кўтарар
қомат.
Ленин ҳамон ишлар,
Соат беш роса.
Милтиллайди чироқ юлдуз
мисоли.
Ишчиларнинг фикри-ёдида эса
Қуёш нури тушган Ильич
столи.

◆ ◆

Ғали УРМОНОВ.

ОКТЯБРГА

Э, Октябрь, сенинг забардаст
қўлинг
Ҳуррият барқарор этди ўлкада.
Ғалабалар сари бошлайди
йўлинг,
Асрий ғам-кулфатлар йўқдир
елкада.
Нурларга чулғанди бу она-диёр,
Сен сабаб, танидим инсоний
ҳаққим.
Келтирдинг дилларга абадий
баҳор,
Камол топар, ўсар овулим,
халқим.
Одил қудратингдан яшнайди
олам,
Ерқин орзулардан қалқади
юрак.
Барча эзгуликлар бўлгач ахир
жам
Нечун мени кутмас нурли
келажак!

Қозоқчадан Р. Толипов таржималари.

Ер юзида

МИСР КОНСТИТУЦИЯСИНИНГ ЛОЙИҲАСИ

ҚОҲИРА. Араб Социалистик Иттифоқи Марказий Комитети президент Анвар Садат раислигида ўтган мажлисда мамлакат гражданларини 11 сентябрга мўлжалланган референдум чоғида Миср Араб Республикаси доимий конституциясининг лойиҳасини маъқуллашга чақирди. Араб Социалистик Иттифоқи Марказий Комитети бу лойиҳага баъзи бир тузатишларини ҳам киритди.

Мажлисда президент Садат сўзга чиқиб, мисрликларнинг янги конституция лойиҳасини маъқуллаши замонавий давлат вужудга келтиришнинг бошланишига хизмат қилади, деб айтди.

Конституция қабул қилингач, деди президент, Араб Социалистик Иттифоқининг фаолияти тўғрисида янги қонунни ишлаб чиқиш ички сиёсат соҳасида бизнинг навбатдаги ишимиз бўлади.

А. Садат айтдики, шу йилнинг сентябрь ойидаёқ давлатни қайта қуриш юзасидан тадбирлар амалга оширила бошлайди. Ўз бурчини баъзан етарли даражада самарали бажармаётган давлат контроли аппарати қайта қурилади. Президент бу аппаратда халқ оммасини ва Араб Социалистик Иттифоқи аъзоларини активроқ қатнаштиришга қарор қилди.

ҚОҲИРА. Қоҳира матбуоти Миср Араб Республикаси конституцияси лойҳасини эълон қилди. Конституция 193 моддадан иборат.

Конституция моддаларида айтиладики, «Миср Араб Республикаси меҳнаткаш халқ кучларининг иттифоқига асосланган демократик, социалистик тузумдаги давлатдир». Ислом давлат дини бўлиб, араб тили расмий тил ҳисобланади. Мусулмонларнинг шариат қоидалари қонун манбаъларининг негизидир. Миср халқи араб миллатининг бир қисми эканлиги конституция лойиҳасида уқтириб ўтилган.

Конституция лойиҳасига мувофиқ 6 йил муддатга сайланадиган республика президенти давлат бошлиғидир. Президент хукумат билан бирга давлатнинг умумий сиёсатини ишлаб чиқади ва унинг амалга оширилишини кузатиб туради. Президент бош министрни ва кабинетнинг бошқа аъзоларини тайинлайди, шунингдек уларни ўз лавозимларидан бўшатиш ҳуқуқига эгадир. Республика президенти мамлакат қуролли кучларининг олий бош қўмондонидир.

Қонун чиқариш ҳуқуқи халқ мажлисига берилган. Халқ мажлисининг ваколат муддати беш йил. (ТАСС).

АГРЕССОРЛАРНИНГ ЖИНОЯТИ

ХАНОЙ, 11 сентябрь. (ТАСС). Американинг разведкачи самолётлари август ойи давомида Вьетнам Демократик Республикасининг осмонига 1050 марта бостириб кирдилар. АҚШ авиацияси шу давр ичида ВДРнинг жанубий районларига 1526 бомба ва ракета ташлади. Аҳоли орасида ўлганлар ва ярадорлар бор. Кўпгина уй-жой бинолари бузилди.

Америка империалистларининг Вьетнамдаги ҳарбий жиноятларини текширувчи комиссиянинг бу ерда эълон қилинган ахборотида шу маълумотлар келтирилди.

Ахборотда айтиладики, америкалик агрессорлар Жанубий Вьетнамда урушни «вьетнамлаштириш» плани билан бир вақтда Вьетнам Демократик Республикасига қарши уруш ҳаракатларини ҳам давом эттирмоқдалар. Хозирги вақтда Америка империалистларининг Жанубий Вьетнамдаги 219 мингдан кўп солдати тинч аҳолига қарши ваҳшиёна жиноятлар қилмоқда.

ИРҚЧИЛАР АКТИВЛАШДИ

НЬЮ-ЙОРК, 11 сентябрь. (ТАСС). Мактабларда янги ўқув йили бошланиши билан Америка шаҳарларида ирқий тўқнашувлар кўпайиб кетди. Мичиган штатидаги Понтиак шаҳрида оқ танли кишилар билан негрлар ўртасида бир неча марта шиддатли тўқнашувлар бўлди. Кеча оқ танли кишиларнинг бир группаси яна бутун кун бўйи ўқувчи негр болаларини геррор қилиб турди. Мактаб ўқувчиларидан бир неча киши яраланди.

Ҳаммани бирга ўқитиш жорий қилинганлиги сабабли ўтган икки кун ичида Чаттануга ва Нашвилл шаҳарларида (Теннеси штати) ирқий жанжаллар рўй берди. Ўтган ҳафта шу штат мактабларидан бирида бомба портлади. Ҳар иккала шаҳардаги вазият кескин бўлиб турибди.

Шимолий Каролина штатида нацистлар партиясидан бўлган фашист безорилари ўзларининг фаолиятларини активлаштириб юбордилар. Улар негр болаларнинг оқ танлилар билан бирга мактабга боришига ҳалақит бериш учун зўр бериб уринмоқдалар.

Америка шаҳарларида ўқув йили бошланиши билан ирқий тўқнашувлар бошланиб кетиши ҳозирги Америка ҳаётидаги оддий воқеа бўлиб қолди. Кейинги йилларда мактаб коридорларида полициячиларнинг соқчилик қилиб юриши ҳам одат қаторига кирди. Энди мактабларда полициячи ўқитувчилар билан баб-баравар ҳуқуққа эга бўлиб қолди. Аммо полициячининг вазифаси бошқа, у кўпинча қаттиқ муштлашишга айланиб кетаётган ирқий тўқнашувларга йўл қўймаслиги керак.

Мана шуларнинг ҳаммаси оқ танли ирқчиларга ҳукумат маъмурларининг йўл қўйиб бераётганлиги мактаб таълими системасида ирқий айирмачиликни бекор қилиш тўғрисида АҚШ олий судининг қарорини йўққа чиқараётганлигидан далолат беради.

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

◆ БРЮССЕЛЬ. Бельгияда сентябрь ойининг биринчи кунлари меҳнаткашларнинг ўз ҳуқуқлари учун кураши билан бошланди. Мишрудаги «Азар» кўмир конининг шахтёрлари оғир меҳнат шароитининг яхшиланишини талаб қилиб иш ташладилар. 17 августдан бери Льеж шаҳри яқинидаги Склессенда «Сафак» заводлари ишчиларининг забастовкаси давом этмоқда. Улар ишдан ноҳақ бўшатилган ишчининг қайта ишга тикланишини талаб қилмоқдалар.

Кур-Сент-этьенидаги «Эмиль Энрико» фирмаси металлургия заводининг ишчилари ҳам иш ташлашни бошлаб юбордилар. Улар корхона хўжайинлари меҳнат шароитини яхшилашни талаб қилган ишчиларнинг талабларини қондиришдан бош тортганларидан сўнг ишлашни тўхтатганлар.

◆ ЛОНДОН. «Бритиш эйркрафт корпорейшн» самолетсозлик компаниясининг Филтондаги заводида ишловчи 3 минг ишчиси иш ташлади. Улар оммавий ишдан бўшатишларга қарши норозилик билдирмоқдалар ва нарх-навонинг тўхтовсиз ошиши муносабати билан иш ҳақини оширишни талаб қилмоқдалар.

Белфастнинг бир мингга яқин порт ишчилари бир кунлик забастовка ўтказдилар. Шу куни докларда иш батамом тўхтатилди. Забастовка Шимолий Ирландия аҳолисининг ғайри қонуний суратда қамоққа олинишига ва суд-сўроқсиз қамоқда сақланишига қарши норозилик белгиси юзасидан уюштирилган эди.

◆ НЬЮ-ЙОРК. Сеулда ва Жанубий Кореянинг бошқа учта йирик шаҳарларида 30 дан ортиқ врач бир ҳафтадан бери ишламаётир. Маъмурият забастовка қатнашчиларини оммавий ишдан бўшатиш билан, мудофаа министри эса, агар улар забастовкани давом эттираверсалар врачларни армияга чақириш билан қўрқитди. АП агентлигининг шу ҳақда берган хабарида айтилишича, маъмурларнинг тўғридан-тўғри тазйиқига қарамай, Жанубий Корея пойтахтида медицина ходимларининг янги намойиши бўлиб ўтди. (ТАСС).

ПРОТОКОЛ ИМЗОЛАНДИ

◆ ГАВАНА. Бу ерда иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик қилиш билан шуғулланувчи Совет—Куба ҳукуматлараро комиссияси биринчи мажлисининг протоколи имзоланди. Ҳужжат Куба билан Совет Иттифоқи ўртасида иқтисодий муносабатларни янада ривожлантириш билан боғланган масалаларга оиддир.

Протоколни Куба томонидан Куба Коммунистик партияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси, Революцион ҳукумат министри Карлос Рафаэль Родригес, Совет томонидан СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Н. Новиков имзоладилар.

Протоколни тантанали имзолаш маросимида Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Революцион ҳукумат Бош министри Фидель Кастро ҳозир бўлди.

ВДР. Намдин тўқимачилик фабрикаси республиканинг илғор корхоналаридан биридир. Суратда: ана шу корхонанинг энг яхши тўқувчилар бригадасини кўриб турибсиз. Бригадага тажрибали тўқувчи Ву Тхи Бич Лиен (ўнгдан иккинчи) бошчилик қилади.
ВИА—ТАСС фотоси.

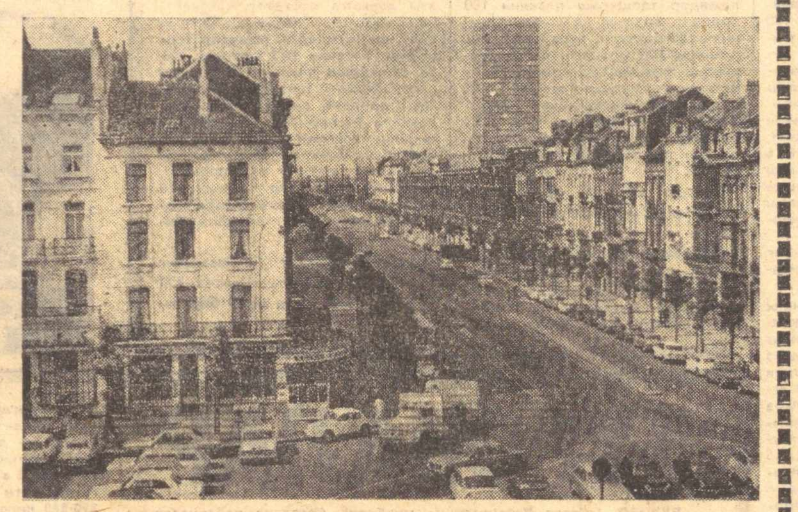

БЕЛЬГИЯ. Суратда: Брюсселнинг марказий кўчаларидан бири — Сталинград кўчаси тасвирланган. Бу кўча ишчи кварталларидан бирини марказ билан боғлаб туради.
Г. Хачкованян фотоси. (ТАСС).

НИКСОННИНГ АЙТГАНЛАРИ

ВАШИНГТОН, 10 сентябрь. (ТАСС). АҚШ конгресси ҳар иккала палатасининг кечаги қўшма мажлисида президент Р. Никсоннинг сўзлаган нутқи «Америка экономикасини соғломлаштириш» ва долларни қутқариб қолиш борасида ҳукуматнинг фавқулодда программасини оқлашга бағишланди.

Никсон ҳозирги вақтда АҚШ дуч келаётган қийинчиликларни тавсифлаб, «кейинги 40 йил ичида Қўшма Штатлар урушсиз ва инфляциясиз фақат икки йил чинакам равнақ гаштини сурди» деди. Ҳозирги қийинчилик, деди президент, биринчи галда АҚШ Шарқи-Жанубий Осиёда олиб бораётган «урушнинг мероси»дир. Президентнинг айтишига қараганда, АҚШдаги ишсизлик кўпайиб кетганига ва қимматчилик ошиб бораётганлигига урушнинг ўзи бевосита сабаб бўлмоқда. «Биз — деди Никсон. — мамлакат ичида кескинлик кучайиб кетганлигини кўриб турибмиз. Шундай бир вақтда биз чет элларда зиммамизга олган мажбуриятларни Американинг ички эҳтиёжларига бардош бериб туриб бажаришга интилмоқдамиз».

Президентнинг айтишига қараганда, «Қўшма Штатлар билан жаҳондаги бошқа энг катта савдо давлатлари ўртасидаги иқтисодий муносабатларда кучларнинг нисбати фожиона ўзгарганлиги» ҳам АҚШнинг кечираётган қийинчиликларига сабаб бўлмоқда. АҚШ «жаҳон савдосида етакчилик қилиб келган» вақтлар ўтиб кетди, деб эътироф қилди Р. Никсон. Қўшма Штатлар бошқа мамлакатларнинг ҳаётий манфаатлари эвазига ҳозирги иқтисодий қийинчиликлардан қутилишга уринаётганлигини Р. Никсон «Американинг ўз манфатларини» ҳимоя қилиш учун кўраётган чоралари деб кўрсатишга уринди. Биз, деди у, «ҳозирги вақтда долларни ҳимоя қилишга ва рақобатда бардош бера олишни яна ўрганишга» мажбурмиз.

Конгресс, деди президент, ҳукумат таклиф этган фавқулодда чораларни қабул қилиши керак. Бу чораларда АҚШга чет мамлакатлардан келтирилаётган моллардан қўшимча 10 процентли солиқ олиш, долларни олтинга айирбошлашни тўхтатиш, иш ҳақи ва нархларни 90 кунгача «оширмай бир нуқтада сақлаб туриш» монополияларга солиқ тўлашда янги имтиёзлар бериш ва давлатнинг социал эҳтиёжларга қилаётган харажатини қисқартириш кўзда тутилган.

Р. Никсон эътироф қилиб айтдики, бу чораларни амалга оширмоқ учун «катта таваккал» қилишга тўғри келади, «мамлакат ичида кенг норозилик туғилиш ва чет элларда жавоб чоралари кўрилиш» хавфи борлиги билан ҳисоблашишга мажбур бўлинади.

Президент Қўшма Штатларда бу чораларга қарши билдирилаётган норозиликларни пасайтиришга интилиб, иш ҳақи ва нархларни «оширмай сақлаб туриш» муддати 90 кун билан чекланади деб ваъда берди. Бироқ, у дарҳол америкаликларни огоҳлантириб, тўхтовсиз инфляцияга қарши курашмоқ ва жумладан «иш ҳақини стабиллаштириш системасини у ёки бу тарзда сақлаб қолмоқ учун ҳукумат, барча зарур чораларни кўради» деди.

Президентнинг бу гаплари мамлакатнинг бошига тушган иқтисодий қийинчиликлардан меҳнаткашлар ҳисобига қутилиш учун ҳукумат бундан буён ҳам интилаверишини яққол кўрсатди. Америка халқи, деди Р. Никсон, «қурбонлар беришга ўзининг тайёр эканлигини» кўрсатиши керак.

Шу билан бир вақтда президент Америка монополияларига давлатга солиқ тўлашда катта имтиёз бериш учун ҳукумат ишлаб чиққан чораларни «биринчи навбатдаги вазифа» деб маъқуллашни конгрессга таклиф қилди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ НЬЮ-ЙОРК. Бу ерда СССР, АҚШ, Англия ва Франция вакилларининг Яқин Шарқдаги можарони тинч сиёсий йўл билан бартараф этиш масаласига бағишланган навбатдаги учрашуви бўлди.

◆ ВАШИНГТОН. Детройтда бир группа оқ танли ирқчилар қамоққа олинди. Улар орасида Мичиган штати куклуксклан тўдасининг бошлиғи Роберт Майлс бор.

Ирқчилар негрларни ва уларнинг ўқувчи болаларини террор қилдилар. Улар Понтиак шаҳрида негр болаларини элтиш учун ишлатилувчи 10 та мактаб автобусларини портлатиб юбордилар.

◆ ХАНОЙ. Вьетнам информация агентлигининг хабарига кўра, Вьетнам халқ армиясининг жангчилари Хатинь вилояти (ВДР) устида Американинг яна бир ҳарбий реактив самолётини уриб туширдилар. ВДР территорияси устида уриб туширилган Америка ҳарбий самолётларининг жами сони 3397 тага етди. (ТАСС).

◆ БЕЛГРАД. Прибиславац қишлоғилик Иван Новак ердан 1 килограмм 750 грамм келадиган картошкани қазиб олди. Ружа Динжерскаянинг ерида эса узунлиги 137 сантиметрга борадиган бодринг етишди. Қарийб 20 метрга чўзилган бодринг палагида бошқа бодринг найчалари ҳам бўлсада, «рекордчи» етилгунча бошқалари ривож топмай турди.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.30 — ТОШКЕНТ. Узбек тилида: 9.35 — Болалар учун концерт. 10.20 — «КОЛОКОЛЬЧИК» клуби. 11.00 — МОСКВА. 16.55 — ТОШКЕНТ. 17.00 — АХБОРОТ. 17.20 — Танкчилар кунига бағишланган кўрсатув. 17.45 — Қизил палатка (бадиий фильмнинг 2-серияси). Узбек тилида: 19.00 — Телетеатр. 19.30 — АХБОРОТ. 19.50 — «ТЎЙЛАРИМИЗ, ТЎЙЛАРИМИЗ ҲАҚИДА ЎЙЛАРИМИЗ» (Такрорий кўрсатув). 20.55 — Пахта терими кундалиги. 21.15 «Оламга саёҳат». 22.30 — Мусиқа жавони.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

9.30 — ТОШКЕНТ. ЎҚУВ КЎРСАТУВЛАРИ. 10.00 — ФАРҲОДНИНГ ЖАСОРАТИ (бадиий фильм). 15.45—МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.40 — ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИда 12/IX да Ерил тош (премьера, кундузи), Дон Кихот (кечқурун).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Музланган — «ЎЗБЕКИСТОН», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ЧАЙКА» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (тоқ соатларда), «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Журъатли хоним — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 1, 5, кеч 8.45 ва 10.30 минутларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 2, кеч 6 ва 8 да).

Сангам (3 серия,) — НАВОИЙ НОМЛИ (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Том Жонс — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2.30 ва кеч 6.30 минутда).

Ҳалокат қалъаси — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кеч соат 9.20 минутда).

Қизни изланг (тоқ соатларда), Қора Лола (кундуз соат 2, 4 ва кеч 9.45 минутда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Учинчи қиз — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Етти оға—ини Червинлар — ҲАМЗА НОМЛИ (тоқ соатларда).

ЁЗГИ БИНОДА

Журъатли хоним — «ФЕСТИВАЛЬ».

Музланган — «ХИВА».

Менинг ҳаётимсан — ТЕЛЬМАН НОМЛИ.

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА

1972 ЙИЛ УЧУН ҚУЙИДАГИ РЕСПУБЛИКА, ОБЛАСТЬ, ШАҲАР ВА ЁШЛАР ГАЗЕТАЛАРИГА

ОБУНА

ДАВОМ ЭТМОҚДА

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ», «ПРАВДА ВОСТОКА», «ҲАҚИҚАТИ ЎЗБЕКИСТОН», «ЛЕНИН БАЙРОҒИ», «ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТИ», «ЁШ ЛЕНИНЧИ», «КОМСОМОЛЕЦ УЗБЕКИСТАНА», «ЛЕНИН УЧҚУНИ», «ПИОНЕР ВОСТОКА», «ЎҚИТУВЧИЛАР ГАЗЕТАСИ», «ТОШКЕНТ ОҚШОМИ», «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ», ҲАФТАЛИК РАДИО-ТЕЛЕВИДЕНИЕ ПРОГРАММАЛАРИ «ТОШКЕНТДАН ГАПИРАМИЗ», «ГОВОРИТ ТАШКЕНТ».

ОБУНА «Союзпечать» агентликларида, бўлимларида, ишхона ва ўқиш жойидаги жамоатчи матбуот тарқатувчилар орқали қабул қилинади.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг нашриёти.

1972 ЙИЛ УЧУН

«ЎЗБЕКИСТОН АГИТАТОРИ», «АГИТАТОР УЗБЕКИСТАНА», «ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИ», «КОММУНИСТ УЗБЕКИСТАНА», «ПАРТИЯ ТУРМУШИ», «ПАРТИЙНАЯ ЖИЗНЬ», «ГУЛИСТОН», «МЕҲНАТ ВА ТУРМУШ», «САОДАТ», «МУШТУМ», «ЎЗБЕКИСТОН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ», «СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО УЗБЕКИСТАНА», «СОВЕТ МАКТАБИ», «МУХБИР», «КОРРЕСПОНДЕНТ», «ГУЛХАН», «ҒУНЧА», «РУССКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА В УЗБЕКСКОЙ ШКОЛЕ».

ЖУРНАЛЛАРИГА

ОБУНА БОШЛАНДИ

Кинофильмлар прокати бўйича Тошкент область конторази

13 СЕНТЯБРДАН БОШЛАБ

САНЪАТ САРОЙИДА

«ЎН ИККИ СТУЛ»

(2 СЕРИЯ)

ЯНГИ, РАНГЛИ БАДИИЙ ФИЛЬМНИ

НАМОЙИШ ҚИЛАДИ

«МОСФИЛЬМ» киностудияси маҳсулоти.

ФИЛЬМДА таниқли кинокомедия усталари: Э. ГАРИН, С. ФИЛИПОВ, М. ПУГОВКИН, В. В. ЭТУШ, Ю. НИКУЛИН, Г. ВИЦИН, Р. ЗЕЛЕНАЯ, С. КРАМАРОВлар қатнашадилар.

ОСТАП БЕНДЕР ролини — АРЧИЛ ГОМИАШВИЛИ ижро этган.

СПОРТ ХАБАРЛАР

Беш кураш ғолиби

Венгриянинг пойтахти Будапештда замонавий бешкураш бўйича қизғин мусобақалар бўлиб ўтди. «Чепель» спорт жамияти кубоги учун ўтказилган мазкур беллашувда республикамиз вакили, моҳир спартакчи Владимир Киселёв ҳам ўз маҳоратини синаб кўрди. Мусобақада жами 4 минг 550 очко тўплашга эришган тошкентлик спорт мастери ўсмирлар ўртасида биринчи ўринни эгаллашга муваффақ бўлди.

Футбол майдонларида

Тошкент ва Чирчиқ шаҳарларида Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг «Умид» ва «Ёшлик» кубоклари учун ўтказилган футбол ўйинларининг финал учрашувлари бўлди. «Умид» кубоги иштиёқида беллашган 4 команда ўртасида тошкентлик торпедочилар ғолиб келишди. Улар Тошкентнинг «Пахтакор» командасини, Навоийнинг «Зарафшон» футболчиларини 2:0 ҳисобида ҳамда самарқандликларни 1:0 билан ютиб кубокни қўлга киритишди. Тошкентда «Ёшлик» соврини учун ўтказилган учрашувлар ғолиби бўлиш пойтахт пахтакорчиларига насиб этди. Бу ўйинда 2-3 ўринларни республика спорт интернати мактаби футболчилари ва самарқандликлар эгаллашди.

Мамлакатимиз олий лига командаларининг ўтган кунги учрашувлари ҳам қизғин бўлди. Бунда ўйинлар қуйидаги ҳисобда ўтди: «Динамо» (Тб) — «Шахтёр» 3:0, «Нефтчи — «Арарат» 0:0, «Спартак» — ЦСКА 0:0, «Заря» — «Динамо» (К.) 1:1.

Ёшлар ва ўсмирлар мусобақаси

Наманганда велосипед пойгаси бўйича ўтказилган республика шахсий команда биринчилигида ёшлар ва ўсмирлар ўзаро беллашдилар. Уч кун давом этган қизғин курашда 82 спортчи куч синашди. 50 ва 75 километрли пойгада «Меҳнат» жамияти вакиллари А. Постмитний билан А. Кавилинлар зафар қучдилар. Ёшларнинг 25 километр масофага бўлган пойгаларида ҳам меҳнатчилар ютуб чиқишди ва умумкоманда ҳисобида биринчиликни олишди. Қолган икки ўринни эса «Спартак» ва «Динамо» жамияти вакиллари қўлга киритдилар.

Республика рекорди

Кимёгарлар шаҳри Чирчиқдаги «Сплав» клубида Ўзбекистон ёшларининг оғир атлетика бўйича биринчилиги ўтказилди. Мусобақада В. Артехов жимда 66,5 ривокда 74 килограммлик натижага эришиб, республиканинг икки рекордини ўрнатишга муваффақ бўлди. Оғир атлетикачи Р. Улданов 84 килограммлик кўрсаткич билан рекорд натижага эришди. Сўнгги тўртинчи рекорд ғалабани толчокда 121 килограмм штангани кўтаролган В. Ким қўлга киритди. Мусобақада умумкоманда ҳисобида «Меҳнат» жамияти ёшлари, «Буревестник» жамияти бўйича ўсмирлар ғолиб келишди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси №26. Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683. Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 54—01. Урганч — 34—55. Фарғона — 4-29-44. Гулистон — 22-09.
А. — 211. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС — 64697. Р. 02820.